ACTIVITEITEN VERSLAG 2022

Centre Pompidou

KANAL

Beeldmateriaal: Atelier Kanal, Aude Tournaye, Calixto Neto, Eline Willaert, Veerle Vercauteren, Kristien Daem, Lorraine Wauters

Inleiding

1 Sociale balans

2 Architectuurproject

3 Activiteit 2021

4 Doelpubliek

5 Collectie, Bibliotheek & Archieven

6 Handelskantoren

7 Communicatie

8 Beheerscontrole en financiering

2022 was een productief jaar voor KANAL: de lancering van het project *Living traces*, de voortzetting van het project *KANAL collectif*, nieuwe aanwinsten voor onze collectie, voortgang van de werken, uitbreiding van de teams... Met veel wilskracht heeft het team van de Stichting KANAL zijn verschillende werkzaamheden verdergezet om Brussel tegen 2025 een sterke en vernieuwende kunstinstelling te bezorgen.

Het project *Living Traces* is een groot platform rond artistieke reflectie en artistiek werk dat in maart 2022 werd opgezet tussen Kinshasa en Brussel en als doel heefft om bij de ontwikkeling van het museum van de toekomst ver weg te blijven van de klassieke canon van een op Europa gericht museum.

Voor het platform zijn tal van projecten opgezet door 'gasten' van KANAL, zowel in Kinshasa als in Brussel. Eerst was er de tentoonstelling *(N) tóngá, entre futur et poussière*, die in maart 2022 door de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in Kinshasa werd geopend en in september 2022 naar Brussel verhuisde. Door de ogen en artistieke creatie van een tiental hedendaagse kunstenaars uit Kinshasa en Brussel kreeg het publiek de visie aangereikt van de kunstenaars op de stad Kinshasa als een permanente bouwwerf. Met de vragen rond meerdere identiteiten die daaruit volgen.

Zo spelen de concepten op elkaar in, zoals tussen de openingstentoonstelling in Kinshasa, die gaat over de pluraliteit van producties, zowel ambachtelijk op de schaal van de habitat als van de moderne megalopolis, en de afsluitende voorstelling van de reeks in het CIVA in Brussel, die ons de koloniale sporen laat ontdekken in de art nouveau-architectuur. Deze laatste zal worden gehouden in het kader van het jaar van de Art Nouveau in 2023.

Dit project heeft ook geleid tot artistieke ontmoetingen die onverwachte verbanden leggen, zoals de opdracht van Evelyn Simons en Sorana Munsya, co-curatoren van de tentoonstelling *The Act of Breathing* (in het kader van het Horst Festival in de zomer van 2022), aan Johnny Leya (Traumnovelle), die deel uitmaakt van het team achter de projecten in Kinshasa en bij CIVA. En niet te vergeten de ontdekking van de auteur/slammer Joëlle Sambi, die we met een coproductie KVS/KANAL ondersteunden bij de creatie van haar nieuwe voorstelling *Koko Slam Gang*. Na de première in april in de KVS zullen de Congolese grootmoeders (KOKO) deel uitmaken van het programma van festiviteiten ter gelegenheid van de onafhankelijkheid van de DRC op 30 juni in Café Congo.

Het programma van Cinematek, toevertrouwd aan scenariste, regisseuse en producente Monique Mbeka Phoba, wier bekroonde documentaires wereldwijd vertoond werden, kon rekenen op een filmminnend publiek maar nodigde uit tot een ontmoeting met Jean Kabuta, Congolees van geboorte en Belg van adoptie, die Afrikaanse taal- en letterkunde doceert aan de Universiteit Gent.

6

KANAL Collectif is een participatief en structureel project voor KANAL. De bedoeling is om in de buurten rondom ons grondig te werken aan de realisatie van kunstprojecten met kunstenaars, verenigingen en scholen. In het gemeenschappelijke proces waarbij de stedelingen de geschiedenis van hun stad schrijven verzamelt Kanal Collectif het collectieve geheugen van de wijken rond KANAL-Centre Pompidou. KANAL collectif is:

. Het uitrollen van een vernieuwend proces: aan de hand van de cocreatie van een archief van het collectieve geheugen van de wijken in de kanaalzone en de zichtbaarheid en het behoud ervan binnen KANAL garanderen.
. De opwaardering van de rol van de gemeenschappen: het publiek sensibiliseren rond het belang van het collectieve geheugen, het behoud en de opwaardering van cultureel erfgoed en dit voor de ontplooiing van het individu en de toekomstige samenleving.
. Het collaboratieve luik van cocreatie: de plaats van kunst in de samenleving versterken door steun te betuigen aan nieuw talent, studenten, leerlingen en een jong publiek dat baat heeft bij de verenigingen in de partnerwijken
. De realisatie van een lokaal en nabij project: door burgerzin, 'samen leven' en 'samen doen' bij elkaar te brengen aan de hand van een participatief en gedeeld programma binnen een gemeenschappelijke ruimte
. Ontmoeting en solidariteit: door het insluiten via cultuur van een kwetsbaar publiek over verschillende generaties heen, met een verschillende culturele en sociale bagage

Zo vond reeds het project *KANAL Inscrire* plaats in het kader van KANAL Collectif, met als resultaat de creatie van een collectief fresco op het Sint-Jan-de-Doperplein in Molenbeek, een werk van de leerlingen van het 3e en 4e jaar middelbaar van het Koninklijk Atheneum Toots Thielemans in samenwerking met de kunstenares Françoise Schein.

Ook de samenstelling van de collectie van de Stichting KANAL is van fundamenteel belang. Het werk van de Acquisitiecommissie werd dan ook verdergezet. Eind 2022 omvatte onze collectie 50 werken van 33 kunstenaars van 14 verschillende nationaliteiten die in Brussel en België wonen, werken of afkomstig zijn.

In 2022 verwierf de Stichting KANAL werken van de volgende kunstenaars:
. Pélagie Gbaguidi (Senegal, 1965)
. Aline Bouvy (België, 1974)
. Hana Miletic (Kroatië, 1982)
. Sophie Whettnall (België, 1973)
. Manon de Boer (India, 1966)
. Joëlle Tuerlinckx (België, 1958)

En het werk gaat verder!

Naast die grote artistieke projecten die steen per steen vormgeven aan de identiteit van KANAL, hebben we de werkzaamheden om de Citroëngarage te transformeren in een museum

van de 21e eeuw, verdergezet en uitgebreid. Na de ontmanteling, sanering, asbestverwijdering en behandeling van de structuren zijn de funderings- en grondwerken voor de drie nieuwe volumes voltooid. Tegelijkertijd heeft de aannemer die verantwoordelijk is voor de ruwbouwwerken, de speciale technieken en de afwerking, zich geïnstalleerd op de werf en is begonnen met de werken, zodat we de opening van KANAL in het najaar van 2025 kunnen plannen.

De laatste grote opdracht voor de Stichting in 2022 was het verder uitbouwen van het team dat dagelijks zijn schouders zet onder dit ongelooflijke project. Aan het einde van 2022 telde de Stichting KANAL 40 medewerkers. Rond onze artistiek directrice wordt onder meer een team van curatoren samengesteld om het openingsprogramma van KANAL in 2025 voor te bereiden. Ik kan nu al zeggen dat KANAL het bezoeken waard zal zijn!

SOCIALE BALANS

DE RAAD VAN BESTUUR

De Stichting wordt voorgezeten door Michèle Sioen en bestuurd door een RvB die is samengesteld uit 11 leden (waaronder de Opdrachthouder) en 2 Regeringscommissarissen.

De leden per 31 december zijn: Michèle Sioen, voorzitter, Yaron Pesztat, ondervoorzitter, Hervé Charles, Hadja Lahbib, Denis Laoureux, Willem Elias, Laurent Busine, Isabel Raemdonck, Paul Dujardin, Alain Berenboom en Yves Goldstein.

De Regeringscommissarissen zijn: David Cordonnier (adviseur van het kabinet van de minister-president) en Sigrid Callebert (adjunct-kabinetsdirecteur van de minister van Begroting).

Het secretariaat van de Raad valt onder de verantwoordelijkheid van Jean-François Leconte (secretaris-generaal van de Stichting).

In 2022 kwam de RvB zes keer bijeen: 7 maart, 20 juni, 5 september, 3 oktober (digitale RvB), 7 november en 22 december (videoconferentie). Ook kwam het audit- en beloningscomité op 20 juni bijeen.

In 2022 rondde de Raad van Bestuur alle noodzakelijke administratieve stappen af om de omvorming van KANAL in een stichting van openbaar nut te verzekeren. De verdere procedure is nu aan de federale regering

TEAM & ORGANIGRAM

Het team

Op 31 december 2022 bedraagt het aantal werknemers van de Stichting 40 (39,6/VTE).

In 2022 bestond het team van KANAL uit de volgende personen:

Devrim Bayar, Jennifer Beauloye, Jérôme Bredael, Claire Contamine, Géraldine De Brouwer, Damien De Hemptinne, Désirée De Winter, Baptiste Delhauteur, Kaly Diallo, Badia El Bachiri, Alexandra Giansily, Anthony Graca, Guy Gypens, Caroline Harake, Sebastiaan Hendrikx, Nino Henry, Alison Hocq, Maya Jabbour, Caroline Kadziola, Zoé Laune, Cyrille Lebeau, Jean-François Leconte, Giorgio Leoni, Louise Liefooghe, Anna Loporcaro, Laia Lozano Lopez, Nathalie Martiat, Samuel N'sengi, Constance Nguyen, Katarzyna Redzisz, Clémentine Roche, Sarah Sassenus, Claire Szulc, César Toussaint, Cédrik Toselli, Clémence Urbain, Marine Urbain, Olivier Vaessen, Caroline Van Meerbeek, Anne Vandenhaute, Dieter Vanthournout, André Verstraeten, Chi Vo.

Organigram

Begin mei 2022 is het hele team bijeengekomen om te werken aan een nieuw organigram voor KANAL dat de werkrelaties tussen eenieder verduidelijkt en het aanwervingsplan met het oog op onze opening voorbereidt. De nieuwe versie van dit organigram, dat ook aan de Raad van Bestuur werd voorgelegd, zal begin 2023 worden voltooid.

10

AANWERVINGEN, IN- & UITSTROOM VAN PERSONEEL

Aanwervingen

In 2022 werd het aanwervingsplan gelanceerd om de Stichting te voorzien van de nodige teams voor de opening van het toekomstige museum. Alle Directies zijn betrokken en worden versterkt.

De voorselectie van de sollicitaties wordt uitgevoerd door de HR-verantwoordelijke; de uiteindelijke selectie vindt plaats in overleg met de betrokken verantwoordelijke en de secretaris-generaal.

De gesprekken worden altijd gevoerd in aanwezigheid van de HR-verantwoordelijke en de secretaris-generaal en de N+1 van de aan te werven persoon.

Instroom

In 2022 kwamen Devrim Bayar, Anthony Graca, Sebastiaan Hendrikx, Alison Hocq, Maya Jabbour, Zoé Laune, Giorgio Leoni, Laia Lozano Lopez, Constance Nguyen, Clémentine Roche, Sarah Sassenus, Cédrik Toselli, Clémence Urbain, Anne Vandenhaute en Dieter Vanthournout het team versterken.

Sommige van de eind 2022 aangeworven personen zullen begin 2023 aan de slag gaan.

Uitstroom

De volgende personen hebben de Stichting verlaten: Béatrice BEST, Anne BOTTE, Kaly DIALLO (einde vervangingscontract), Alexandra GIANSILY (einde contract bepaalde duur), Nino HENRY (einde contract bepaalde duur), Louise LIEFOOGHE, Caroline VAN MEERBEEK, Chi VO.

EXTERNE DIENSTVERLENERS / STAGIAIRS / STUDENTEN / UITZENDKRACHTEN

Bovendien kon de Stichting in 2022 rekenen op het werk van:

- Een opdrachthouder van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering – Yves Goldstein.
- Vijf consultants in opdracht van het CIBG en IRISNET voor zowel het dagelijkse IT-beheer als de IT-ontwikkeling (inclusief beveiligingselementen behalve branddetectie) van het toekomstige gebouw - Line Deblander, Pascal Goossens, Olivier Lebourg, Marc Mathieu & Saeed Suleman.
- Een medewerkster belast met het Mecenaat - Eléonore De Radigues (0,2 VTE);
- Een controleur van de werken voor de werf - Anne Oleffe (0,8 VTE);
- Stagiairs: Marion Cambier & Cassandre Haulot-Logre, Directie publiekswerking; Fjoralba Spahiu, Juridische afdeling.
- Een externe hulpboekhouder - Andrès Lemos.
- Externe dienstverleners die op ad hoc basis worden ingeschakeld voor het goede beheer

Tabel 1.1

	Nationaliteit		Leeftijd					Geslacht		
	EU 27	Buiten EU 27	<26 jaar	26- 44 jaar	45- 59 jaar	>=60 jaar	Handicap	Mannen	Vrouwen	Zonder HSO
Huidig totaal	40	0	2	20	15	3	0	17	23	0
Streefcijfers voor aanwervingen binnen 2 jaar	90	0	5	40	40	5	1	45	45	3

van de tentoonstelling, voornamelijk regisseurs.
. Een team van uitzendkrachten voor de publiekswerking, kaartverkoop en bar tijdens de tentoonstelling *(N)tóngà - Living Traces*.

DIVERSITEITSPLAN

De Stichting KANAL heeft besloten een Mini-Diversiteitsplan op te zetten, dat vooral tegemoet komt aan de behoeften van organisaties met minder dan 50 VTE, maar dat toch het uitgangspunt kan vormen voor een uitgebreider diversiteitsbeleid. Het plan zal 2 jaar duren, met een voorziene financiering van Actiris van 5.000 euro.

Een verdubbeling van het personeelsbestand in slechts drie jaar biedt een goede mogelijkheid om een aantal van onze werkwijzen te veranderen, met name wat betreft de manier waarop we mensen aanwerven.

Een groep van 7 vrijwilligers binnen het team van KANAL werd begeleid door 2 diversiteitsconsultants van Actiris.

Streefcijfers

Tabel 1.1

Motivatie van de streefcijfers

. Er wordt niet gemikt op mensen van buiten de EU, omdat dit de invoering van werkvergunningen zou impliceren, terwijl wij mensen willen integreren die de diversiteit van Brussel vertegenwoordigen.
Wij wensen te benadrukken dat KANAL mensen van buitenlandse origine wenst aan te werven, om aan te sluiten bij de sociologische realiteit van het Gewest.
. In de categorie 45-59 worden vooral 55-plussers beoogd.
. De aanwerving van een persoon met een beperking: de ambitie is bescheiden.
. Wij willen binnen KANAL een gelijke verhouding vrouwen/mannen, met name in leidinggevende functies. We willen ook niet-binaire mensen kunnen opnemen.
. Ten slotte willen wij ook mensen verwelkomen die geen hoger onderwijs hebben genoten, met name via werkgelegenheidssteun waarmee wij minder gekwalificeerd personeel kunnen opleiden.

Voorgestelde acties

. Proactieve en meer directe communicatie naar de doelgroepen door het diversiteitsbeleid.
. Sommige elementen van het wervings- en selectieproces wijzigen: vacatures toegankelijker maken, (bij)scholing van personeelswervers.
. Interne en externe communicatie over de invoering van een diversiteitsplan.
. Deelname aan DUOday.
. Ontwikkeling van een aan de doelstelling aangepast beloningsbeleid.

12

WERKGELEGENHEIDSSUBSIDIES

De Stichting ontving in 2022 de volgende werkgelegenheidssubsidies:

. Phoenix Bonus - betrof 1 VTE.
. Maribel Social - betrof 2*0,5 VTE.

OPLEIDINGEN

Werknemers die aan een opleiding willen deelnemen, kunnen contact opnemen met de HR-afdeling, die zal beoordelen of dit mogelijk is.

Gedurende het jaar werd 315 uur besteed aan formele opleiding en 243,5 uur aan informele opleiding.

In 2022 lag de nadruk op individuele taaltraining: tien mensen kregen individuele begeleiding om hun kennis van het Frans, Nederlands en Engels te verbeteren.

KANAL heeft ook groepsopleidingen over Excel georganiseerd.

De Stichting geniet een geplafonneerde financiële tussenkomst van het Fonds 4S, een organisatie die verbonden is met het paritair subcomité waaraan KANAL vanwege haar activiteit is verbonden.

MOBILITEIT

KANAL vergoedt 100% van de kosten van het openbaar vervoer voor het woon-werkverkeer. Als gewestelijke instelling is de Stichting zich bewust van haar rol in het aanmoedigen van actieve mobiliteit.

Alle werknemers hebben recht op een abonnement van de MIVB of de NMBS. Er is een beveiligde parking voor wie met de fiets naar het werk wil. Net als in 2022 werd de fietsparking door ongeveer de helft van het team gebruikt.

ARCHITECTUUR-PROJECT

VOORWOORD

De Stichting KANAL koestert de ambitie, niet meer of niet minder, om het museum van de 21e eeuw te creëren door multidisciplinaire hedendaagse artistieke creatie met architectuur te combineren. Deze ambitie krijgt concreet vorm door er samen met de Brusselse kunstscene en in partnerschap met het Centre Pompidou en de Stichting CIVA aan te bouwen. Dit museum van de 21e eeuw brengt publieke ruimtes, de ruggengraat van het project, prominent voor het voetlicht om zo van dit museum een 'artistieke en culturele stad' binnen de stad te maken.

Dit project wordt gedragen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wat kan er belangrijker zijn voor een kosmopolitisch en internationaal gewest, voor een gewest dat een bonte verzameling is van culturen, voor een gewest dat sociaal en economisch verscheurd is, dan te investeren in de zoektocht naar de wegen van een gezamenlijke en universele taal in een stad, en in het bijzonder in deze kanaalzone, die in vele opzichten gefragmenteerd is?

Daarom heeft KANAL de uitdrukkelijke wens om de hedendaagse creatie voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk te maken. Dat zijn de belangrijkste uitdagingen van het KANAL-project. Belangrijk is natuurlijk ook om een 'uitstalraam' te bieden voor de creatieve dynamiek die Brussel nu al jaren kenmerkt, niet alleen door de collectie van de Stichting KANAL uit te bouwen, maar natuurlijk ook evenzeer door alle projecten die zullen plaatsvinden in de getransformeerde ruimten van de Citroëngarage.

KANAL wil daarom een 'Brusselse scene' tot stand brengen door een veelvoud van partnerschappen te smeden met zowel de culturele, de academische als de socioculturele actoren van de hoofdstad. Zo krijgt iedereen er een nieuw platform om samen met KANAL te experimenteren. Naast zijn intrinsieke artistieke en culturele belang, moet KANAL ook bijdragen aan de heropleving van de wijk. Het moet een nieuwe dynamiek op gang brengen en de banden tussen de twee oevers van het kanaal aanhalen door middel van een kwalitatief onthaalbeleid en de progressieve verdieping van de identiteit van KANAL als een plek voor ontmoeting, emancipatie, educatie en kennisuitwisseling.

Dankzij zijn inplanting op een historische locatie met een rijk erfgoed passen het ontwerp, de opbouw en de ontwikkeling van dit museum van de 21e eeuw perfect in een rijke, postindustriële stedelijke omgeving die in volle verandering is, en waardoor heel wat nieuwe ontmoetingen zullen plaatsvinden...

'KANAL stelt voor om over de plaats van het museum van de 21e eeuw in de samenleving na te denken: de Citroëngarage is er het vertrekpunt van. Het feit dat een zo iconisch en zo groot gebouw midden in het hart van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het grijpen ligt, biedt ongekende mogelijkheden. Het gebouw

‘Nous imaginons...

Un lieu d’excellence - *ouvert à tous, sans aucun seuil*

Un lieu extraordinaire - *vous y trouverez ce que vous voyez aujourd’hui, mais demain, ce sera radicalement différent*

Un lieu d’échange - *encourager les visiteurs à quitter leur zone de confort*

Un lieu dynamique - *stimuler la création et encourager ceux qui font de l’art ensemble*

Un lieu vivant - *comme un organisme, plein de surprise et de changement*

Un lieu informel - *portant la promesse de flexibilité et rendant possible l’imprévisible*

Un lieu permettant l’appropriation - *où les habitants de Bruxelles se retrouvent sur un pied d’égalité*

Un lieu accueillant - *vous invitant à vous promener, à vous reposer ou simplement à être là sans rien faire*

Un lieu dynamique - *offrant une expérience engageante avec la nouveauté ...’*

noAa - EM2N - SBa

bevindt zich in het hart van het Kanaalplan, een zone van talloze uiteenlopende nieuwe ontwikkelingen: een mix van hedendaagse ruimtes om te leven, te werken, vrije tijd te beleven en te produceren. Die laatste activiteit is historisch gezien trouwens onlosmakelijk met de Kanaalzone verbonden. Het gebouw ligt in een Brusselse wijk die nog steeds ernstig getekend is door armoede en werkloosheid, maar waar de bevolkingssamenstelling snel verandert en waar er een herwaardering van de activiteit gaande is.

Nadenken over dit gebouw, deze plek, zijn inplanting, het idee van een Museum van de 21e eeuw, betekent vertrouwen tonen in de toekomst. Het project is meer dan een spectaculair architecturaal gebaar. De houding is radicaal optimistisch: kritisch, ontvankelijk, toegewijd en nauwkeurig. Nadenken over Brussel, over zijn toekomst en complexiteit vergt een radicale benadering. Niet enkel op het gebied van architectuur, maar ook op het gebied van infrastructuren die het gewest aan zijn inwoners te bieden heeft. De ruimtes mogen gemakkelijk te herkennen zijn, maar de sfeer, de energie en de dynamiek moeten daadwerkelijk worden ervaren en niet alleen worden getoond. Het gaat erom radicaal engagement aan te gaan door te steunen op wat al bestaat, dat naar een hoger niveau te tillen en nieuwe praktijken en ruimtes uit te vinden.’

Het project, dat het modernistische icoon – de voormalige garage van André Citroën – in ere herstelt, ligt op het eiland tussen het IJzerplein,

de Sainctelettesquare, de Willebroekkaai, de Ruimingskaai en de Akenkaai (langs de zijde van het kanaal). Het 'Kaaitheater' en twee bestaande appartementsgebouwen (geen deel van de aanbesteding) sluiten aan op de site.'

De werken van de cultuurpool omvatten de afbraak van het voormalige kantoorgebouw (voormalige gebouw 'Importateur'), de restauratie en de herbestemming van de belangrijkste erfgoedelementen van de site, namelijk het gebouw van de showroom en dat van de werkplaatsen, alsook de bouw van drie nieuwe volumes: twee voor de tentoonstellingsen archiefruimten van de architecturale en hedendaagse artistieke creatie en een voor de gemeenschappelijke activiteiten, bestaande uit een mix van functies. Dat laatste zal luisteren naar de naam Rassembleur (levering, kantoren, auditorium, parking) en zal gebouwd worden op de plaats van het gebouw 'Importateur'.

Het bestaande gebouw omvat de showroom en de werkplaatsen, waar de volumes van het museum voor kunst en architectuur zullen worden ingepast. De Rassembleur breidt de gevel van de werkplaatsen uit tot het niveau van het bestaande fries. Het oprijzende gedeelte krijgt eenzelfde opstelling als de volumes van het museum en het architectuurcentrum, die naar achteren neigen.'

Philippe Viérin,
geassocieerd architect voor Atelier KANAL

STERKE LIJNEN

Al sinds het begin van het project is het leitmotiv de voortdurende zoektocht naar het juiste evenwicht tussen: de 'As found' (het gebouw 'in ongewijzigde staat') van de site en de innovatieve voorstellen die naar voren worden geschoven.

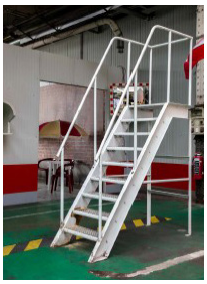
We moeten respect blijven opbrengen voor wat we ontdekken, er subtiele creaties in verweven, nauwkeurig vooruitgaan te midden van onnauwkeurigheid, als het ware 'carefully uncareful', om zo een beheerst maar humaan en afgewerkt project te laten herrijzen.

Het gaat er ook om 'een scène voor Brussel' uit te werken die gevoed wordt door de samenhang van zijn verleden en de levendigheid van zijn toekomst waarmee de stad zal versmelten: waarneembaar maar gedeeld.

KANAL-Centre Pompidou huisvest in de toekomst een breed scala aan activiteiten uit een veelheid aan disciplines zoals de beeldende kunsten, architectuur en podiumkunsten.

Sinds het indienen van de stedenbouwkundige vergunning en milieuvergunning bij de autoriteiten boeken de Stichting KANAL en haar projectontwerpers van Atelier KANAL (huidige partners NoAarchtiecten, Sergison Bates, EM2N) snel vooruitgang met de gedetailleerde ontwikkeling van het project waardoor aanbestedingen kunnen worden uitgeschreven voor bouwondernemingen. Daarnaast worden

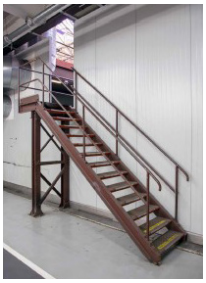

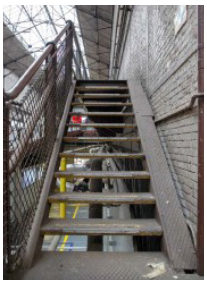

As found

al meerdere weken verschillende studies en workshops verdergezet, steeds met dezelfde sterke lijnen.

AS FOUND

Rekening houden met wat er al is, er zich in onderdompelen, het benutten of als rode draad gebruiken, met als doel een plek te creëren die gewijd is aan creatie en productie, en die in staat is de herinnering aan en de toekomst van deze plaats te symboliseren.

‹As found' betekent de zaken nemen zoals ze zijn en vertrouwen op hun vermogen om ze te laten bestaan en ons denkproces te begeleiden.

De kenmerken die het gebouw uniek maken in zijn soort, zijn overal terug te vinden. De Showroom als een uitstalraam voor de stad, de grote beuken en hun perspectieven, de herinnering aan ruimtelijkheid en materialen geassembleerd als productieplaats, de beweging buiten en het vredige licht binnen, de kleurtonen die in lagen en accenten worden toegevoegd volgens de variabelen van de tijd en de menselijke maat.

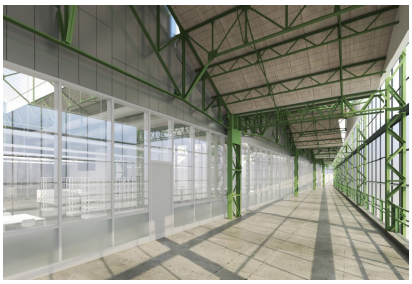
Het is voortdurend schipperen tussen conservatie en restauratie van deze ruwe vorm. Zoeken ook, naar een afwisseling tussen controle en vrijheid.

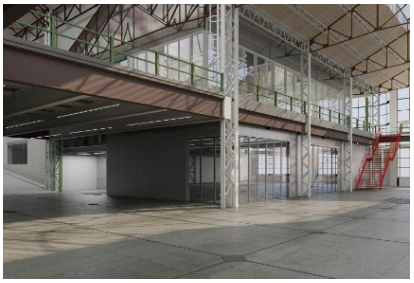
Trappen, loopbruggen, balustrades, leuningen, oorspronkelijke muren, subtiele kapelletjes, diverse uitrustingen, ruimtes die in hun ruwe staat zijn gelaten... Ze mogen er allemaal zijn in KANAL, om te blijven of om een nieuwe plaats te krijgen. Geen enkel element wordt dus zomaar afgewezen.

NEW INTENTIONS

De nieuwe intenties leken evident. Nieuwe volumes. De nieuwe volumes. De ene worden ingepast om nieuw gecreëerde ruimtes te dragen. Andere om de verschillende ruimtes onderling te verbinden en zo overgangen te creëren.

- Rooms voor tentoonstellings- en intentieruimtes, halls voor polyvalente ruimtes, werkplaatsen voor productie- en creatieruimtes.
- Reading room, silent room, friends room, lounge, ruimtes voor uitwisseling of om zich te concentreren.
- Archieven en onderzoeksruimten, met alle materiaal bij de hand.
- Nave, Carwash, catwalk, belvedère, exchange, oude kleedkamers, ... namen die al goed doorleefd en ingeburgerd zijn.
- Culture market, Print-shop, Boulangerie, Rooftop-café, Brasserie K, nieuwe concepten die nog ontwikkeld moeten worden...
- Rassembleur, daar of elders, waar zij die KANAL maken overal vele uren zullen doorbrengen.
- Ribbon, dat net als de openbare ruimtes verbindt, zich laat lezen, informeert, wordt geleefd en het geheel verbindt.
- De nieuwe volumes, deze nieuwe creaties en intenties, intrigerend, even aanwezig

New Intentions

als vluchtig, net als wolken in de Brusselse lucht. Er binnengaan is je onderdompelen in het aangeboden universum van de tentoonstellingsmaker. Met naar buiten glijdende glimpen.
. De openbare ruimtes, pleinen, bruggen, loopbruggen, waar alles mogelijk is, die ervaringen en uitnodigingen met elkaar verbinden.
. Werkplaatsen, printshop, bibliotheek, auditorium... Ruimtes voor productie, reproductie, concentratie

KERNCIJFERS

KANAL 2024, dat is 49.000 m² aan gerenoveerde en bebouwde nuttige oppervlakte.

VERKREGEN VERGUNNINGEN

Voor de herbestemming, de renovatie en de transformatie van de voormalige Citroëngarage tot culturele locatie KANAL werden alle vergunningen verkregen.

De belangrijkste vergunning, de stedenbouwkundige vergunning dus, werd door URBAN afgeleverd op 20 december 2020, in de vorm van een gemengde stedenbouwkundige en milieuvergunning. Ze volgt op een aantal kleinere eerdere vergunningen dankzij dewelke de werken via toewijzingen konden aanvangen vanaf 2019:

. Saneringsvergunningen (Vergunningen voor asbestverwijdering en depollutie)
. Sloopvergunning (Ontmanteling en afbraak van het gebouw Importateur en twee ontruimingen die de bouw van nieuwe volumes in het hart van de ateliers mogelijk maken)

OPDRACHTEN EN WERVEN

Ontmanteling

Wanty, december 2019 - februari 2020

Voor aanvang van de zware afbraakwerken werd een uitvoerige inventaris opgemaakt van de elementen en uitrustingen van de voormalige Citroëngarage die behouden of verwijderd moesten worden. Zone per zone, type per type werden het verleden, het heden en hun intrinsieke kwaliteiten voor de geschiedenis of voor het toekomstige project aangestipt.

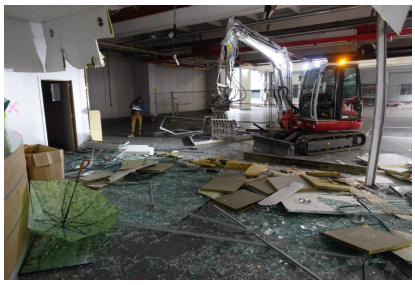
Door ons zowel een globaal als een gedetailleerd beeld van de hele site te vormen, konden we doordachte keuzes maken over het project, zoals de ‘As found’-strategie.

Dankzij onderzoek van de hele site met behulp van 3D-beeldvormingstechnologieën (matterport) konden we virtueel door de site reizen, beelden extraheren, details opzoeken en keuzes valideren. Alle beelden uit het inventarisdossier, goed voor honderden elementen, zijn afkomstig van de topografische opmeting en zijn extreem nauwkeurig.

Ontmanteling van de oude administratief gebouw

Ontmanteling van het oude gas-, elektro-, water- en verlichtingleidingen en grote citernes van de oude stookruimte

Ontmanteling van alle oude leidingen voor gas, elektriciteit, water en verlichting... Ontmanteling van de grote tanks van het oude ketelhuis, Boilerroom genoemd.

Asbestverwijdering

ARFI, Maart 2020 - 2023

Zoals dat het geval is voor elk gebouw van een zekere leeftijd, zijn er toepassingen met asbesthoudende materialen aanwezig in heel wat delen van de constructie. Alles moet op een strikte en wettelijk voorgeschreven manier verwijderd worden. Gezien het aantal toepassingen moet de asbestverwijdering worden uitgevoerd tijdens de gehele duur van de geplande renovatie- en verbouwingswerkzaamheden, om te voorkomen dat het gebouw voortijdig gestript wordt. Er zijn bijvoorbeeld toepassingen die onmiddellijk kunnen worden verwijderd en toepassingen in dakbedekking of raamafdichting. Aangezien het gebouw zo lang mogelijk waterdicht moet blijven, worden alle asbestverwijderingswerkzaamheden gefaseerd uitgevoerd over een periode van 2 tot 3 jaar.

Deze gefaseerde opdracht heeft betrekking op drie verschillende ruimtes, waarvan de werkzaamheden worden uitgevoerd in gelijktijdige coördinatie met de ermee samenhangende Percelen.

. Lot 1: Gebouw 'Atelier' - in geel
. Lot 2: Gebouw 'Importeur' - in groen
. Lot 3: Gebouw 'Showroom' - in paars

Sanering / Lot 0ter

Ghent Dredging, december 2020 - 2021

Het is geen verrassing dat bij analyses van monsters enkele verontreinigde gebieden zijn ontdekt die behandeld moeten worden. De werkzaamheden omvatten het doorzagen, slopen en verwijderen van de betonnen vloerplaat op sommige plaatsen en het verwijderen en afvoeren van oude tanks. Vervolgens zullen graafwerkzaamheden worden uitgevoerd om de verontreinigde grond in lagen te verwijderen en af te voeren en om de vrijgekomen bovendrijvende olie weg te pompen.

Ten slotte wordt het hele gebied weer opgevuld met uitgegraven grond die gezond wordt geacht of die nieuw wordt aangevoerd. Hierop zal een tijdelijke grondplaat worden gestort, zodat de volgende fasen van de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Verwijdering van plaatselijke bodemverontreiniging op de site - Snijden en verwijderen van oude tanks.

Sloopwerken / Lot 1

Demeuter, oktober 2020 - maart 2021

Alvorens te beginnen met de herbestemmingswerkzaamheden van de erfgoedgebouwen en de bouw van de nieuwe volumes van het project moest het kantoorgebouw, de 'Importateur', afgebroken worden.

Verwijderen van asbest uit oude vloerbedekking

Asbestverwijdering van isolatie rond leidingen met asbest in de gebruikte lijmen

De eerste fase van het werk bestond uit de ontmanteling van de structuur van het gebouw. De kozijnen, scheidingswanden, afwerkingen en technische inrichtingen werden afgebroken, zodat alleen de betonnen structuur zichtbaar bleef. 3.000 m³ 'niet-inert' afval werd gesorteerd op soort materiaal (bakstenen, metaal, hout, kabels enz.) en per vrachtwagen afgevoerd naar een recyclingcentrum in de buurt van de werf.

De betonnen structuur zal in januari 2021 worden afgebroken en 30.000 ton zogenaamd 'inert' afval zal per binnenschip worden vervoerd naar een recyclingcentrum langs het kanaal in Grimbergen. Het beton is bestemd voor vermaling en hergebruik voor diverse doeleinden (nieuw beton, bestrating onder wegen, enz.). Dit type transport werd gekozen door de Stichting KANAL, in samenwerking met de Haven van Brussel, na een vergelijkende studie van de CO^2-impact en de wens om deze te verminderen.

Schilderwerk van metalen structuren / Lot 0bis

Veldeman, februari 2021 - mei 2022

Tijdens het onderzoek van de metalen structuren en bij een denkoefening over de beste strategie om deze opnieuw te verven volgens de wettelijke voorschriften en volgens een nieuw ontwerp, is uit tests gebleken dat alle verven lood en chroom VI bevatten. De volledige sanering ervan bleek noodzakelijk. Afhankelijk van de ondergrond en locatie (muren/structuur - metaal/ baksteen/ beton) zijn deze werken gericht op lichte reiniging of volledig zandstralen in een afgesloten ruimte.

Deze werken zullen meerdere maanden in beslag nemen en worden uitgevoerd naast de andere percelen van werken.

Grondwerken en funderingen / Lot 2

Deneys - Demeuter - augustus 2021 - februari 2023

De grondwerken en funderingen betreffen voornamelijk de drie nieuwe volumes, de Rassembleur, het Civa en het Museum. Na het uitgraven van de grond op 2 kelderverdiepingen bestaan de funderingswerkzaamheden uit de opbouw van een gordijn van secanspalen rond rond de omtrek van de drie gebouwen. Binnen deze omheiningen zullen ook geïsoleerde palen worden opgetrokken.

Deze werken werden in augustus 2021 gegund en zouden in december 2021 worden voltooid. Helaas liepen ze grote vertraging op door de fout van de aannemer en diens onderaannemers. De gevolgen van deze vertraging voor de uitvoering van het lot ruwbouw en speciale technieken zijn nu bekend, aangezien de voor dit lot aangewezen aannemer pas in maart 2023 met de werken kan beginnen.

Gesloten ruwbouw en speciale technieken / Lot 3

zie CIT Blaton - aanwijzing oktober 2021
start september 2022 - juni 2025

De grootste opdracht betreft de volledige renovatie en opbouw van het project. Het ligt in het verlengde van de twee nauw verwante aanbestedingen die eraan voorafgingen, namelijk de afbraakwerken en de grondwerkenfunderingen.

Afbraakwerken van het kantoorgebouw ‘Importateur’

Gevorderde schilfering en lichte corrosie van verf

De opdracht omvat het ontwerp van de bouwschil van het project, zowel de oude als de nieuwe, alsook de draagstructuur, de verschillende technieken en de afwerkingen. De vennootschap CIT Blaton won deze opdracht na een uitgebreide procedure. De aanwijzing van de onderneming in het najaar van 2021 maakte het mogelijk de oorspronkelijke planning te handhaven. De inschrijving werd ingediend binnen de ramingen van de opdracht en het uitvoeringsschema voldeed aan de verwachtingen.

Inbegrepen in dit lot:
. Bouwschil Old Shell - New Shell
. Ruwbouw (beton, metselwerk, metalen constructies, riolering)
. Speciale technieken (HVAC, elektriciteit, gestructureerd IT-netwerk, brand, liften, zonnepannelen, verlichting, ...)
. Afwerkingen (scheidingswanden, vloer-, wand- en plafondafwerking, sanitair)

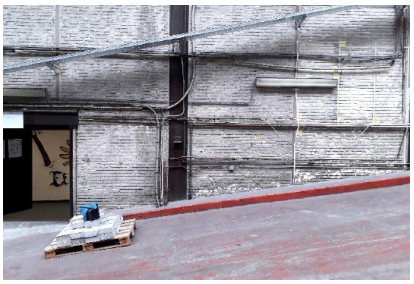
Uitgesloten van dit lot:
. Podiumuitrusting, audio-video
. Meubilair op maat
. Horecafaciliteiten

Het uitschrijven van deze aanbesteding heeft aanleiding gegeven tot een groot aantal studies, workshops, beschrijvingen, plannen en opmetingen. In elke fase is het proces progressief, iteratief en via globale concepten, geleidelijk gespecificeerd en gevalideerd door de architecten, de verschillende studiebureaus en de opdrachtgever, al naargelang hun discipline. Een overzicht van het soort thema’s en disciplines die de ondernemingen in de aanbesteding aantreffen:

Bouwschil, structuur, ruwbouw, riolering
. Studietekeningen, doorsneden, verhogingen, technische details
. Stabiliteitsstudies voor beton, metselwerk en metaal
. Studies van funderingen, muren, zuilen, balken, daken
. Logistieke studies / transportroutes

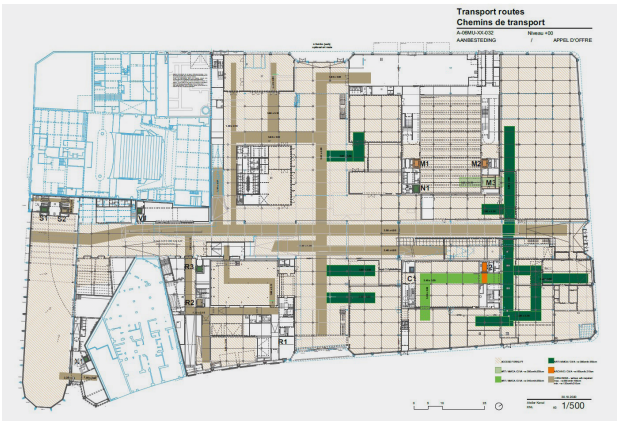
Speciale technieken
. Studies brand en compartimentering
. Studies evacuatie
. Studies sprinklersysteem
. Studies rookafvoer
. Onderzoek naar klimaatprestaties van zones en materialen
. Studies perimeters beveiliging / indringing / inbraak
. Studies toevoer en vloeistoffen
. Studies van verlichting, verwarming en ventilatie, geluid
. Studies van liften

Interieur, uitrusting, inrichtingen en afwerking
. Studies van samenstellingen en afwerkingen van vloeren en drempels
. Studies van samenstellingen en afwerkingen van plafonds
. Studies van samenstellingen en afwerkingen van wanden

Te reinigen betonplaten

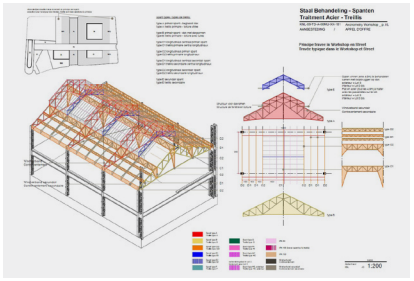
Studie transportroutes

Klimaatstudies

Lokalisatie en montagedetails van de balken en metalen onderdelen

. Studies van netwerken en sanitaire voorzieningen
. Studies van drempels, deuren, poorten en ramen
. Studies van trappen, leuningen, hellingen en loopbruggen
. Studies van architectonische en technische details

Afbeeldingen
Hieronder volgen enkele voorbeelden van studies en definities van het project. Alle studies en documenten van het project zijn in detail beschikbaar, of via een grafische presentatie bij de Stichting KANAL.

Transportroutes
De studie en berekening van de hoogte, de breedte en het toelaatbare gewicht voor de installatie van de werken of van andere uitrusting op de site.

Klimaatstudies
Niet alle ruimtes van KANAL zullen gelijkwaardig zijn wat de klimaatprestaties betreft. Er zijn keuzes gemaakt in functie van de internationale voorschriften of normen (musea) en de energieregelgeving in het Brussels Gewest (EPB).

Brandstudies
Brandbestrijding, compartimentering, rookafvoer, meters, evacuatieroutes,... Er zijn heel wat studies die de mogelijkheden en beperkingen van het project omschrijven.

Studies van voltooiing en afwerkingen
Alle afwerkingen zijn haarfijn onderzocht. Onder andere de afwerking van vloeren, muren, plafonds, waardoor de bestaande patina's of nieuwe voorstellen tot hun recht kunnen komen. Gladde (geïsoleerde) of onafgewerkte betonvloeren, nieuwe verhardingen, houten vloeren, glazen, metalen of opnieuw geschilderde wanden, kale plafonds of plafonds bedekt met metaal en geluidsdemping, ...

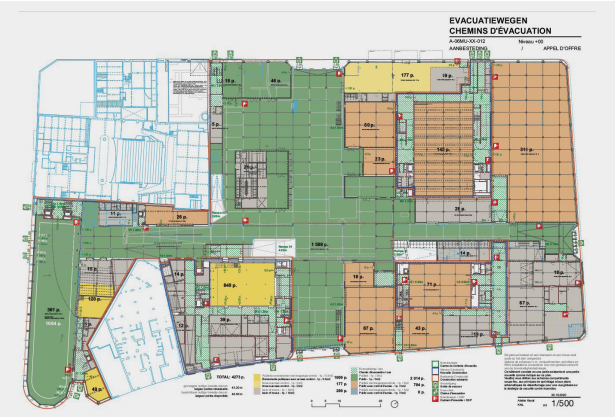
Studies van speciale technieken
Naast de architectonische definities beschikt de site over een aanzienlijke hoeveelheid zorgvuldig geselecteerde technische uitrusting. Overzicht of zonering: Verwarmingslichaam, verlichting, ventilatie, elektrisch en informaticanetwerk, vloeistofnetwerk, fotovoltaïsch systeem, ...

Architecturale bouwdetails
De renovatie van de site en de nieuwe ingrepen vereisen een nauwgezette controle van elke plaats, vanuit technisch, architecturaal, esthetisch, klimatologisch, ... standpunt. Er werden honderden details uitgewerkt om geen enkel criterium aan het toeval over te laten.

VOORTGEZETTE STUDIES

Inrichting Projecthuis
Terwijl het museum KANAL-Centre Pompidou de werkzaamheden met het oog op zijn nakende

Evacuatiewegen

Vloerafwerking

opening verderzet, heeft het Projecthuis aan de overzijde, aan de Sainctelettesquare, zijn deuren geopend om de Brusselaars de evolutie van het architectuurproject van het museum te laten zien. De tentoonstelling is opgezet door het Atelier KANAL, het Belgische, Zwitserse en Britse team dat is aangesteld voor de transformatiewerken, en laat plannen, foto's, maquettes en ook stalen van bouwmaterialen zien die voor dit omvangrijke project gebruikt worden. Het Projecthuis maakt deel uit van het tentoonstellingstraject dat tijdens SHR2020 aan de bezoekers voorgesteld werd, maar zal ook open zijn en fungeren als ontmoetingsplaats voor iedereen wanneer de grote werkzaamheden op de werf opstarten. Als pleisterplaats voor studenten, buurtbewoners, gezinnen, architectuurliefhebbers en nieuwsgierigen, maar ook als zenuwcentrum waar de opdrachtnemers elkaar in de ruimtes op de mezzanine kunnen treffen voor overleg en coördinatie, zal het Projecthuis het project en al zijn actoren blijven tonen en huisvesten.

Horecastudies

Studiebureaus EUREKA & BECP concept

2020 was het jaar van een eerste experiment met het interne beheer van de horeca-activiteiten die op de site beschikbaar zijn. Deze poging is gebaseerd op de vaststelling dat deze activiteiten zeer sterk verweven zijn met de gehele huidige en toekomstige programmering van de organisatie. Daarom werd voor dit project een businessplan opgesteld en een monitoring opgezet. Als gevolg van de coronacrisis kon deze analyse helaas niet worden voltooid. Dat wordt besproken in het laatste hoofdstuk van dit verslag. De catering kan op verschillende plaatsen in KANAL verzorgd worden.

Tijdens de studies om de behoeften te bepalen, werden verschillende mogelijkheden in aanmerking genomen:

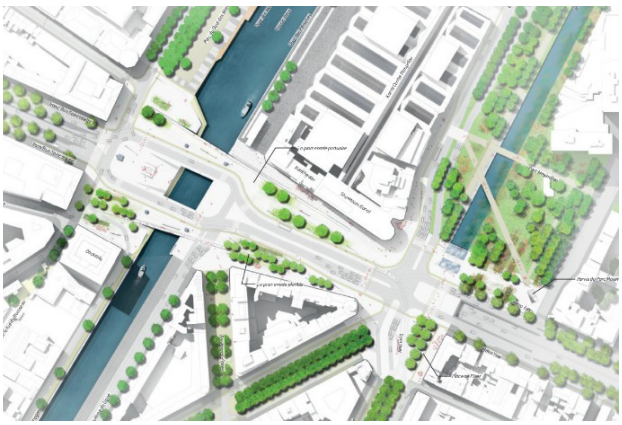
. Een restaurant van het type bar-brasserie langs de Akenkaai
. Een café-bakkerij gelegen op de kruising van debeuken, in het hart van de oude werkplaatsen
. Een gastronomisch restaurant en de bijhorende keuken op de 5e verdieping in de Showroom
. Een rooftopcafé met een groot publiek terras op het dak van de Showroom
. Een paar plaatsen waar een snelle, vlotte en mobiele catering mogelijk is:
    - cateringruimte onder het kleine auditorium naast de Showroom
    - een bar onder de helling naar de tweede verdieping van de Showroom
    - alle voorzieningen voor catering in de foyer en rondom het grote auditorium
    - voldoende stroom- en watervoorziening op de hele site voor een flexibele inzet tijdens evenementen, voorstellingen, ...

De ontwikkeling van deze studies en het businessplan worden momenteel voorbereid door een gespecialiseerd studiebureau, waarmee de concepten en details zijn voorgesteld en gevalideerd door het FAVV. De volgende stap is enerzijds de verdere ontwikkeling van de technische installaties en anderzijds die van

Project
Sainctelettesquare

de concepten en de aanverwante budgetten, waardoor de interieurconcepten kunnen worden vastgesteld.

Studies voor bewegwijzering en informatie aan het publiek

Atelier KANAL & Cartlidge Levene

Al vanaf het begin van het project is er bijzondere aandacht besteed aan de manier waarop KANAL zal worden ervaren en beleefd, hoe er zal worden gewandeld ... Het concept 'Verdwalen mag' tijdens Kanal Brut blijft een leidraad, maar er worden ook oriëntatiepunten en uitvalswegen aangereikt.

Verdwalen stelt je in staat om KANAL in zijn volle omvang te waarderen, om geen precies doel te hebben, om te komen en terug te keren, want het is een plaats waar steeds weer meer te ontdekken valt, zowel door de rijkdom van haar ruimtes als door de oneindige mogelijkheden van haar programmering. Om de sleutels te vatten van een ontwerp waarin je kunt verdwalen en jezelf kunt vinden, vormen een paar elementen de basis van de concepten: de namen van de ruimtes, de visuele elementen, de dragers, ...

Nu de ruimtes, hun behoeften en mogelijkheden zijn omschreven, zijn er talrijke studies die aan de gang zijn of de komende maanden worden aangevat, waarbij de nadruk steeds meer komt te liggen op het gebruik en de exploitatie van de site

Andere studies: IT en veiligheid

Een reeks andere studies is aan de gang:

- Studies over de werkorganisatie / indeling van de kantoorruimten
- Studies Civa - archivering - openbare bibliotheek
- Studies over de inrichting en uitrusting van de ruimten voor onthaal, museumeducatie en shops
- Studies over mobiele uitrusting
- Studies over technische, podium-, akoestische en audiovisuele uitrusting
- Studies museum philosophy
- Studies onthaal en museumeducatie
- Studies inzake conservatie en productie

KANAL IN ZIJN OMGEVING

Project Sainctelettesquare

De gewonnen wedstrijd voor de herinrichting van de Sainctelettesquare plaatst het belang van stedelijke en grootstedelijke voorpleinen opnieuw in het middelpunt van het debat. Het 'brugplein', zoals de projectontwerpers het definiëren, wordt een ruimtelijke schakel die veel verder gaat dan de infrastructuur van de boulevard. Het overbrugt het kanaal en verbindt de twee oevers, verdicht het wegennet om bruikbare ruimte te winnen voor voetgangers, fietsers, activiteiten, evenementen,... vóór de gevels en aan beide zijden van de brug.

Bomen, meubilair en stadsverlichting, doorlopende vloeren... Samen maken ze het mogelijk om de fragmenten van de ruimte samen te brengen en de afgesloten grens op te heffen tussen het voorplein en de Showroom van KANAL, die openstaan voor een waaier van nieuwe en uiteenlopende gebruiksmogelijkheden. Het plein

zal worden ervaren als een nieuwe buurtruimte, een nieuw stedelijk en grootstedelijk signaal dat in de breedste zin van het woord in contact staat met het hart van Brussel. Het zal zorgen voor de continuïteit van de openbare ruimtes, van het plein tot aan de andere oever, aan de Akenkaai, het Maximiliaanpark, de Handelskaai, ...

Studies Akenkaai

In het kader van de BKP-studie (BeeldKwaliteitsPlan) werd een studie opgezet om de haalbaarheid en het belang te onderzoeken van een voorstel om de Akenkaai, vóór KANAL, geheel of gedeeltelijk te verlagen.

Er werden vijf scenario's voorgesteld, waaronder inrichtingen van hetzelfde type rond het bekken bij het Rederspark. Na onderzoek is de mening van de Stichting Kanal en haar architecten van Atelier Kanal unaniem: Scenario 5 is het meest positieve voor de Akenkaai / Quai des Péniches en het project KANAL. Het laat de oorspronkelijke structuur van de kaai zo goed mogelijk intact en biedt de meeste mogelijkheden voor een gevarieerd gebruik. De huidige 'vrijmoedige typologie' van de Akenkaai vormt een passend tegenwicht voor de meer 'topografische' benadering aan de overzijde.

De herinrichtingen of verfraaiingen die moeten gebeuren op de Akenkaai zouden voor SK/AK zijn:

. Plaatselijke behandeling van de vloer: verbeteringen, herstellingen, specifieke inrichtingen voor het terras van de brasserie, ingang KANAL, ingang Kaaitheater, enz...
. Verfraaiing, verwijdering of verplaatsing van de waterbushalte
. Voetgangersbrug, die de twee oevers van het kanaal verbindt
. Openbare verlichting, nutsleidingen, mogelijk wat straatmeubilair
. Mogelijke vergroening, zonder behoud van de bomen die momenteel bij de gevel van KANAL staan.
. De (voetgangers)verbinding met het Sainctelettesquare moet worden ontwikkeld en geharmoniseerd.
. Geen pleziervaartuigen, loodsen, enz. voor KANAL.

Inbezitneming van het gebouw 'K1'

In december 2021 sloot KANAL de onderhandelingen af over de huur van een gebouw tegenover de site, aan de Kaai langs de Havenlaan, en doopte het ‹K1› (spreek uit als: [Kaa°wan]). Deze huurovereenkomst heeft een clausule met koopoptie. Het is een mooie kans om de exploitatie van KANAL op kleinere schaal verder te zetten en tegelijk een etalage naar de buitenwereld in afwachting van de heropening in 2024.

Vanaf 2022 is het gebouw geïnvesteerd en uitgerust om onze activiteiten, de conformiteit van de lokalen voor PBM en de voorbereiding van de levensduur van het gebouw in het kader van de werken voor de aanleg van het openbare park uitgevoerd door Beliris op de betrokken Kaai, te verzekeren.

ACTIVITEITEN 2021

BRUSSEL DAYS 2022 - DUBAI

Voor de Brussels Days 2022, die plaatsvonden in Dubai in het kader van de wereldtentoonstelling, liet KANAL het werk en het universum van Radouan Mriziga te laten ontdekken aan de hand van een van zijn nieuwste creaties, *AYUR*. De Stichting nam deel aan het 'Quoz Arts Fest' dat van 29 tot 30 januari in Dubai werd gehouden. KANAL zette hiervoor een voorstelling van Radouan Mriziga op het programma in de lokalen van de Alserkal Avenue. Radouan Mriziga (1985) is een choreograaf en danser uit Marrakech die momenteel in Brussel woont en werkt. Na zijn dansstudies in Marokko, Tunesië en Frankrijk studeerde de kunstenaar af aan PARTS in Brussel. Al snel begon hij zich te concentreren op zijn eigen werk en toerde hij met zijn creaties over de hele wereld. Zijn voorstellingen onderzoeken de relatie tussen beweging, constructie en compositie.

LIVING TRACES

Brugproject tussen Brussel en Kinshasa - door KANAL-Centre Pompidou

In het kader van het gewestelijk staatsbezoek aan Kinshasa van 20 tot 25 maart 2022 kreeg KANAL de opdracht om een project op te zetten om artistieke bruggen te slaan tussen de twee hoofdsteden, getiteld *Living Traces*. Het project wil aansluiten bij het huidige en gevoelige debat over dekolonisatie door een dialoog tussen alle betrokken partijen op artistiek en cultureel niveau op gang te brengen.

In het besef dat het werk rond 'levende sporen' niet eenduidig is en dat de toe-eigening van het koloniale erfgoed meerdere aspecten omvat, zowel emotionele als activistische, besloot KANAL al deze stemmen te laten horen en een platform te bieden voor uitwisseling, dialoog en artistieke expressie, die hielpen om het project *Living Traces* op te zetten.

Het multidisciplinaire project ging eind maart van start in Kinshasa met de tentoonstelling *(N)Tonga, entre futur et poussière*, die werd gehouden in samenwerking met en in de Académie des Beaux-Arts van Kinshasa. Ze wordt voortgezet in Brussel, waar tot het voorjaar van 2023 verschillende evenementen wordt georganiseerd. Een jaar lang is het de bedoeling verschillende visies op de Belgisch-Congolese betrekkingen, zowel van hier als van daar, te belichten via diverse hedendaagse artistieke vormen.

(N)TONGA – ENTRE FUTUR ET POUSSIÉRE

Kinshasa, DRC / 22 Maart > 22 april 2022
Gecureerd door Estelle Lecaille & Aude Tournaye

Het Project

Kinshasa (N)tóngá schetst een bijzonder beeld van de Congolese hoofdstad, haar ontwikkeling en haar stedelijke structuur. *(N)tóngá* betekent «naald» of «bouwplaats» in het Lingala en verwijst naar het informele aspect dat de ontwikkeling van Kinshasa tot op heden kenmerkt. In de tentoonstelling wordt invloed belicht van het

Ayur,
Brussel Days 2022,
Dubaï

26

kolonialisme op de architectuur van de op twee na grootste stad van het Afrikaanse continent. Via hun werk duiden de kunstenaars de werkmethoden en productieprocessen die de inwoners van Kinshasa in staat stellen om in te gaan tegen een opgelegde visie op de stad en haar identiteit. Met zowel originele werken als archiefmateriaall biedt te tentoonstelling een intieme kijk op de Congolese hoofdstad, haar inwoners, haar erfgoed en haar toekomstperspectieven.

Methodologie: KANAL gaf Twenty Nine Studio, opgericht door Sammy Baloji, de opdracht het tentoonstellingsproject te bedenken en het commissariaat te verzorgen. Hij werkte voor de scenografie samen met het architectenbureau Traumnovelle. Het project werd uitgevoerd in nauwe samenwerking met de Académie des Beaux-Arts, die hielp bij de uitwisseling van de werken en het opzetten van de tentoonstelling in haar gebouwen.

De teams van curatoren (Estelle Lecaille en Aude Tournaye) en scenografen (Johnny Leya en Léone Drapeaud) kwamen op 15 maart aan in Kinshasa om de tentoonstelling in te richten, die van 15 tot 21 maart plaatsvond.

De montage vond plaats in moeilijke omstandigheden met stroomonderbrekingen en elektriciteitsstoringen die het werk aanzienlijk vertraagden. Gelukkig had het team rekening gehouden met mogelijke complicaties bij de montage en had het apparatuur, affichepapier, foto's, videoprojectoren en andere klein materiaal meegenomen.

Er werd een montageteam gevormd rond Prisca Tankwey en Paulvi (docenten aan de ABA) met jonge kunstenaars van de academie.

Op 22 maart werd een persconferentie georganiseerd in aanwezigheid van de media van Kinshasa en Congo en de Belgische pers die de delegatie onder leiding van minister-president Rudi Vervoort vergezelde. De vernissage vond plaats in aanwezigheid van de minister-president en de ministeriële delegatie, samen met andere prominenten uit Kinshasa, waaronder de provinciale minister van cultuur. Er was een groot publiek aanwezig en de reacties waren enthousiast.

Een voorstelling van Prisca Tankwey (onderdeel van de tentoonstelling) vond de volgende dag, op woensdag 23 maart, plaats.

De tentoonstelling was gratis en duurde een maand tot eind april 2023.

De tentoongestelde kunstenaars: Sammy Baloji, Filip de Boeck, Azgard Itambo, Godelive Kasangati, Kongo Astronauts, Gosette Lubondo, Mega Mingiedi, Magloire Mpaka Banona, Eugène Palumbo & Fernand Tala N'Gai, Isaac Sahani, Tankila Studio, Prisca Tankwey.

Tentoonstelling
Kinshasa (N)tóngá
in de Académie
des Beaux-Arts
Kinshasa

Doelstellingen
Het project had een dubbele doelstelling:
1. Congolese jongeren en studenten laten kennismaken met de fotoarchieven over de stad Kinshasa, maar ook met de architecten Eugène Palumbo en Fernand Tala Ngai, en met het werk van Congolese beeldende kunstenaars, zowel van de jongere generatie, zoals Azgard Itambo of Isaac Sahani, als van de meer gevestigde, zoals Sammy Baloji of Mega Mingiedi. Het idee was ook om hen te laten kennismaken met nieuwe mogelijkheden, met een scenografie die buiten de gebaande paden trad en het 'white cube'-concept. Hiervoor werd een tentoonstelling opgezet in de Académie des Beaux-Arts, die gratis was en werd verspreid via sociale netwerken, door de kunstenaars zelf en de pers (radio, tv en geschreven pers).

2. Het aanknopen van betrekkingen tussen Brussel en Kinshasa op artistiek en cultureel vlak in de hoop deze op langere termijn te ontwikkelen.

Communicatieplan
- Verspreiding van een persbericht (18-03-2022)
- Nieuwsbrief KANAL en Studio Twenty-Nine
- Persconferentie op de dag van de inhuldiging (22-03-2022) met de Congolese en Belgische pers die de delegatie vergezelde (BX1)
- Sociale netwerken van KANAL en Studio Twenty-Nine (Facebook / Instagram / LinkedIn)
- Sociale netwerken van de uitgenodigde kunstenaars
- Congolese en Belgische persberichtgeving
- Externe en interne affichage op de Academie (Kinshasa)
- Kleinschalige affichecampagne in het Brusselse intra-muros netwerk
- Doelgroep: studenten van de Academie, jonge kunstenaars, docenten van de Academie, maar ook kunstliefhebbers (musici, enz.)

Statistieken per actie: tabel 3.1

Bezoekersaantallen
De tentoonstelling trok gedurende een maand iets meer dan 500 bezoekers.

KUNSTENFESTIVALDESARTS

Voorstelling *Idiota*
Marlen Monteiro Freitas in K1, 7-9 mei 2022.

De mythe van Pandora is waarschijnlijk eerst ontstaan als antwoord op de eeuwige vraag: waarom worden we ziek en waarom sterven we? Waarom overkomt ons kwaad? Hoewel Pandora vaak wordt veracht en gezien als brengster van het kwaad, wordt zij ook gelinkt met vruchtbaarheid. Want zij was het die geboorte en dood vrijliet.

In deze voorstelling gaat Idiota de doos van Pandora binnen om Hoop, die erin opgesloten zit, te bespioneren. Wanneer Idiota het hart van de doos betreedt, worden haar zintuigen en oriëntatievermogen belaagd en ontwricht, waardoor de ramen in spiegels veranderen en de

Performance *Idiota,*
Kunstenfestivaldesarts

Free School

deur in een zelfportret. Zo moet ze de confrontatie aangaan met beproevingen opgelegd door haar eigen zinnen om de doos te openen.

Deze nieuwe creatie van de Kaapverdische choreografe is gebaseerd op een dialoog tussen haar werk en dat van de schilder Alex Silva (1974-2019). Marlene Monteiro Freitas opent dit intieme gesprek en vertoont voor het eerst een solo op het Kunstenfestivaldesarts. De choreografie benadrukt Freitas› meesterschap en veelzijdigheid in een voorstelling die nog lang na afloop in ons geheugen gegrift zal staan.

Credits:
Presentatie: Kunstenfestivaldesarts
Choreografie en voorstelling: Marlene Monteiro Freitas
Assistent-choreograaf: Hsin-Yi Hsiang
Scenografie: Marlene Monteiro Freitas, Miguel Figueira
Lichtontwerp: Yannick Fouassier
Geluidscreatie: Rui Antunes
Kostuums: Marlene Monteiro Freitas
Productie: P.O.R.K
Uitzending: Key Performance
Co-productie: Kunstenfestivaldesarts, CNAD - Centro Nacional de Arte, Artesanato e Design, Festival d'Automne in Parijs, Grec Festival de Barcelona, Wiener Festwochen
Met de steun van: Theater Freiburg, Mattatoio - Azienda Speciale Palaexpo
P.O.R.K Associação Cultural wordt gefinancierd door Governo de Portugal - Ministério da Cultura / Direção-Geral das Artes. Marlene Monteiro Freitas is de winnares van de Evens Arts Prize 2021, een tweejaarlijkse prijs voor artiesten die zich bezighouden met hedendaagse uitdagingen in Europa.

Free School

De voorbije jaren is de *Free School* een centraal project van het festival geworden, een ruimte om nieuwe, collectieve denkwijzen te verbeelden via de kunstpraktijk; een tijdelijke school om samen te experimenteren, kennis te produceren en door te geven.

Voor deze editie, en in lijn met de rest van het programma, is het festival begonnen met een denkoefening over een discipline die even specifiek is als complex: muziek. Muziek is niet alleen een kunstvorm, maar is altijd een ontmoetingsplaats en een manier van denken geweest - niet alleen in haar mogelijke boodschappen, maar ook in haar potentiële structuur.

In samenspraak met de kunstenaars lanceerde het Kunstenfestivaldesarts een reeks 'cursussen' met uiteenlopende thema's zoals het gebruik van klassieke muziek als vehikel voor politiek protest, de clubcultuur, polyritmiek als training in luisteren voorbij het dominante verhaal of de uitvinding van nieuwe muziekinstrumenten. Het doel van deze 'cursussen' was de scheiding tussen theorie en praktijk te doorbreken en ons onder te dompelen in een nieuwe manier van samen denken. Samen stelden ze een driedaagse school van de verbeelding samen, geheel gratis bij inschrijving.

Het programma van de *Free School* ging gepaard met een voor iedereen toegankelijk discursief gedeelte, getiteld *The Politics of Music* dat uitnodigde om na te denken over de geschiedenis van muziek als een vorm van overheersing en verzet.

The Act of Breathing, Asiat

Programma

Kate McIntosh, Polyrhythmic School
13 > 15.05.2022 in Kaaitheater
Free school / Atelier EN

Crazy Evil Nigght
Calixto Neto
13 > 15.05.2022 bij MIM - Muziekinstrumentenmuseum
Free school / Atelier FR & EN

The Unbuilt School of Architecture II
Decoratelier Jozef Wouters (Brussel)
13 > 15.05.2022 bij Decoratelier
Free school
Atelier FR, NL & EN

THE ACT OF BREATHING

Tentoonstelling in Asiat, als onderdeel van het Horst Festival
Gecureerd door Sorana Munsya en Evelyne Simons

The Act of Breathing weerspiegelt de ambitie van Horst om in een multidisciplinaire tentoonstelling een brug te slaan tussen muziek en kunst. Dit jaar verwelkomde de organisatie curator Sorana Munsya om samen met Evelyn Simons van Horst de tentoonstelling te coördineren. Samen met KANAL-Centre Pompidou Brussel brengen zij een ambitieuze groep kunstenaars naar België. Deze samenwerking resulteerde in 11 in situ kunstwerken die een dialoog aangaan met het architecturale en symbolische karakter van de site van Asiat, een voormalige militaire basis. Drie andere kunstenaars presenteerden hun werk in de Cinematek in Brussel, waar de tentoonstelling vergezeld ging van een filmprogramma samengesteld door Monique Mbeka Phoba.

Dit jaar viel de opening samen met het driedaagse muziekfestival, dat plaatsvond van 29 april tot 1 mei. Na dit bruisende festivalweekend was *The Act of Breathing* opnieuw toegankelijk van 12 mei tot 31 juli.

Openingstijden
Donderdag tot zondag van 11.00 tot 18.00 uur: Asiat.
Mechelsesteenweg 255, Vilvoorde
Elke dag van 17.30 tot 22.30 uur: Cinematek Brussel
Gratis geleide bezoeken van 1,5 uur, elke zaterdag: Frans en Nederlands om 14.00 uur - Engels om 16.00 uur.

Tentoongestelde kunstenaars:
Anthony Ngoya, Benjamin Orlow, Hadassa Ngamba, Kris Lemsalu, Laure Prouvost, Leonard Pongo, Maika Garnica, Michèle Magema, mountaincutters, Pascale Marthine Tayou, Soraya Lutangu Bonaventure & Ali-Eddine Abdelkhalek.

Cinematek
met de steun van Bozar - Brussel

Jean Kabuta, Mega Mingiedi, Agnès Lalau.

Het Project

Dit project was het resultaat van de carte blanche die KANAL gaf aan de curatoren Sorana Munsya en Evelyn Simons, die voorstelden om hun werelden en hun onderzoek te verenigen rond de tentoonstelling die in het kader van het Horst Festival werd gehouden. De tentoonstelling bestond uit 10 in-situ kunstwerken die in architecturale en symbolische dialoog stonden met de militaire basis Asiat in Vilvoorde.

De tentoonstelling werd voortgezet met drie

The Act of Breathing, Cinematek

andere kunstenaars wier werken werden getoond in de 'Europa'-ruimte van Bozar in Brussel, in aansluiting op het filmprogramma dat gedurende de hele maand juli 2022 in de Brusselse Cinematek werd georganiseerd. De curatoren nodigden Monique Mbeka Phoba, een Congolese regisseuse en producente van wereldwijd bekroonde en uitgezonden documentaires, uit om mee te werken aan het project *The Act of Breathing* door een selectie te maken van films met als gemeenschappelijk kenmerk de banden tussen België en Congo in de cinema. Het filmprogramma bereikte een publiek van filmliefhebbers en nodigde ook uit tot 4 debatten in de Cinematek.

Doelstellingen

Het project had een dubbele doelstelling:

. Op artistiek en wetenschappelijk vlak typeert *The Act of Breathing* de ambitie van zowel KANAL als Horst om de uitwisseling en inspiratie tussen de werelden van muziek en kunst verder te voeden.
. Een kruising tot stand brengen van specifieke doelgroepen die niet gauw met elkaar in contact komen: kunstliefhebbers, liefhebbers van hedendaagse kunst en filmliefhebbers, in het bijzonder in relatie met de koloniale geschiedenis tussen België en Congo en de hedendaagse Belgisch-Congolese situatie waarover de diaspora zich heeft kunnen uitspreken, hetzij via werken (Michèle Magema, Anthony Ngoya, Léonard Pongo, Soraya Lutangu, Agnès Lalau enz.), hetzij via debatten die plaatsvonden op de site van Horst (3 bijeenkomsten).
. De kunst van kunstenaars van de Congolese diaspora in Europa onder de aandacht brengen.

Communicatieplan

De tentoonstelling kreeg meer zichtbaarheid door via het Horst Festival, dat een eigen communicatieplan had waar de tentoonstelling deel van uitmaakte. De communicatieteams van Horst en KANAL werkten nauw samen om de communicatiestrategie te bepalen en uit te voeren. Cinematek hielp ook om de specifieke communicatie over de filmreeks te versterken.

. Persconferentie Horst Festival
. Persconferentie (reeks vertoningen) Cinematek
. Campagne op de sociale netwerken van KANAL en Horst (Facebook / Instagram / Linked In) maar ook van de Cinematek (cross communications)
. Sociale netwerken van de uitgenodigde kunstenaars
. Promotiefilm
. Aankoop Media
. Belgische persberichtgeving NL /FR (mainstream en gespecialiseerd)
. Affichecampagne The Act of Breathing in het Brusselse intra-muros netwerk
. Bereikte publiek: liefhebbers van hedendaagse kunst, liefhebbers van elektronische muziek, jongeren

Bezoekersaantallen

. Aantal bezoekers van de tentoonstelling *The Act of Breathing* (buiten het festival): 1832 personen.
. Aantal bezoekers tijdens het festival: 12.765

Congo Mama Na Ngai!

bezoekers (kopers van losse tickets) die het festivalterrein bezochten en toegang hadden tot de tentoonstelling
. Filmvoorstellingen Cinematek: 750 tickets verkocht

Statistieken per actie
De combinatie van deze verschillende kanalen en acties voor de verschillende projecten hebben vanzelfsprekend bijgedragen tot de nationale en internationale uitstraling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

CONGO MAMA NA NGAI
Op donderdag 30 juni 2022 werd in Brussel de 62e verjaardag van de onafhankelijkheid van Congo gevierd, en de volgende dag - 1 juli - de 60e verjaardag van de onafhankelijkheid van Burundi en Rwanda.

Voor de gelegenheid organiseerde *Café Congo* - een artistieke, feministische, decoloniale en queer 'third place' - een bruisende avond met een programma dat de Congolese rumba, die in december 2021 door de UNESCO wordt erkend als immaterieel werelderfgoed, in de kijker zette: *Congo Mama Na Ngai!* Een volks en politiek feest, zoals alleen *Café Congo* dat kan organiseren rond de verjaardagen van de onafhankelijkheid van Congo, Rwanda en Burundi.

Het evenement kon rekenen op een grote verscheidenheid aan artistieke interventies:
. Poëzie, met de Koko Slam Gang, waarvan KANAL coproducent was met de KVS, Lisette Lombé, Joëlle Sambi, microMéga le Verbivore
. Dans, met Hendrickx Ntela
. Concerten, met de zangers Makoma en Mama Wiva voor *La rumba au féminin* en Yan Koy & Color Rumba Orchestre Live
. De kunstinstallatie *Coloniality/Conviviality?* van Joëlle Sambi en Nicolas Pommier in de Wetsi Art Gallery
. *This is NOT a Closing Party*, op vrijdag 1 juli, een bruisend en feestelijk eerbetoon aan de DJ's ami.e.s wiens passion-sounds iedereen deden groeven en heil brachten voor lichaam en geest;

De boekhandel *Ici Sont Les Lions* - gevestigd in de Marollen en uitgebaat door Dulia Lengema - was ook aanwezig, met een ruime niet-uitputtende keuze aan werken van Afro-afkomstige en Afrikaanse auteurs voor een jong en volwassen doelpubliek, zowel ingewijden als beginners, die - via fictie of essays - een breed scala aan (post) koloniale onderwerpen behandelen. Bijzondere aandacht ging uit naar de in 2005 opgerichte uitgeverij Mabiki, die de Afrikaanse literatuur en het leren van Congolese talen aanmoedigt door (onder meer) *SENE MONGABA*, een vertaalwoordenboek met Kikongo, Kiswahili, Lingala en Tshiluba, de nationale talen van de RDC.

Flies

Café Congo, gevestigd in een voormalige fabriek in Anderlecht, werd opgevat als een plaats van verzet, gewijd aan artistieke creaties van de 'marronnage'. Een cultureel, literair, politiek, feestelijk en solidair, maar ook vrij verzet. Het project verwijst naar het idee zelf van het *Café* als een bruisende ontmoetingsplaats waar politieke, artistieke en alledaagse onderwerpen door elkaar worden besproken bij een glas. En naar het beeld van *Congo* als het centrum van de wereld, dat een brug slaat naar België maar ook tal van andere plaatsen.

Café Congo, met zijn oprichters Joëlle Sambi Nzeba en Gia Abrassart, ontvouwt zich ook tot diaspora.

OPENSTREETS 2022

Hoe de straat en de openbare ruimte eigen maken? Deze zomer kwam OpenStreets naar de Maritieme wijk in Molenbeek met gratis concerten, dansvoorstellingen en workshops. Samen met een aantal culturele en lokale partners ontwikkelde KANAL een openluchtprogramma in zes 'zomerstraten' met onder meer Seppe Baeyens en Ultima Vez, maar ook alternatieve fotocabines en workshops rond textiel... en de toekomst van de straat.

De tweede editie van *OpenStreets* focuste op de Maritieme wijk in Molenbeek, een dichte en cultureel diverse wijk omringd door grote stadsontwikkelingsprojecten (Tour & Taxis, park Materialenkaai, Up-site, WTC-Noordwijk, enz.) KANAL is een van zulke stedelijke interventies en wil uitdrukkelijk geassocieerd worden met de dromen en verlangens van de bewoners van de aangrenzende wijken. Als medeoprichter van OpenStreets voor het tweede opeenvolgende jaar heeft KANAL bijgedragen aan een uitgebreid programma van artistieke interventies.

Programma

Bakanaï
A Metx project by Laurent Blondiau, Bodé Owa & Joachim Noël
24/06, Michel Zwaabstraat, 18u00
22/07, Picardstraat, 17u00

Moving self-portrait
Mobamed Toukabri & Eyes-B
30 > 31/07, Picardstraat, 14u00 > 18u00

Flies
Renato Miskolczi / PARTS
26/08, Ulensstraat, 14u00 > 17u00

Atelier Leon
Seppe Baeyens, Al Qasy Saif Quasi, Stef Heeren
14 > 17/07, Opzichterstraat, 13u00 > 15u00
24/07, Picardstraat, 13u00 > 15u00
31/07, Maasstraat, 13u00 > 15u00

Birds
Seppe Baeyens & Ultima vez
18/09, Leopold II-laan, 16u00 > 17u00

Segen #1
Youyou group
17/07, Picardstraat, 17u00 > 18u00

Openstreetwear
Teresa Sdralevich
01/07, Michel Zwaabstraat, 16u00 > 18u30
03/07, Opzichterstraat, 15u00 > 17u30
23/07, Picarstraat, 16u00 > 18u30
30/07, Maasstraat, 15u00 > 17u30
26/09, Ulensstraat, 13u00 > 16u00

BXL 2030, TALKPROJECTION

Zaterdag 3 september 2022, 10u00 > 18u00 in K1

Het dagprogramma bestond uit ontmoetingen, presentaties en vertoningen over de historische en hedendaagse relatie tussen architectuur, stadsgeschiedenis en kolonialisme. Kunstenaars, onderzoekers en activisten kwamen samen om de historische en hedendaagse verbanden tussen architectuur, stadsgeschiedenis en kolonialisme te bespreken aan de hand van presentaties, debatten en filmvertoningen.

Met medewerking van: Sammy Baloji, Sandrine Colard, Stefaan Decostere, Matthias De Groof, Silvia Franceschini, Rob Jacobs, Ayoh Kré Duchatelet, Estelle Lecaille, Johnny Leya, Bie Michels, Wendy Morris, Anne Reijniers, Ruth Sacks, Aude Tournaye & Bambi Ceuppens.

Dit evenement is een initiatief van Twenty-Nine Studio & Production met de steun van Brussels2030, CIVA en KANAL-Centre Pompidou. Als onderdeel van *Living Traces*, ontwikkeld door KANAL-Centre Pompidou, kadert het evenement binnen een breder multidisciplinair programma tussen Brussel en Kinshasa.

PAS SI FRAGILE FESTIVAL

Coproductie met vzw Thor - Voorstelling Love Dynamics (Benjamin Muzart) op 10 september 2022 om 19.00 uur in de publieke ruimte

Love Dynamics: Hold bespreekt de moeilijkheid om grenzen te bepalen wanneer ontluikende liefde ons kwetsbaar maakt. Die momenten dat de wens om te behagen en onze eigen behoeften met elkaar botsen. Hoe ver zijn we bereid de dynamiek van wie we liefhebben te volgen? Benjamin Muzart: Benieuwd naar de intieme interacties tussen individuen en hun directe omgeving, stelde Benjamin Muzart zich voor het eerst deze vragen in het kader van een masterstudie cognitieve wetenschappen. In 2020 sluit hij zich aan bij de workshop scenografie van La Cambre, waar hij zijn denkoefening voortzet vanuit een meer poëtische invalshoek, door middel van voorstelling. Zijn werk heeft het over de moeilijkheid om contouren te trekken en vormt een geheel van pogingen om de grenzen van het zelf, zowel innerlijk als uiterlijk, te overstijgen, te begrijpen of te omarmen.

Festival Staff
Curatoren & Productie: Lucille Calmel en Antoine Pickels
Artistiek directeur Thor company: Thierry Smits
Bestuur: Hélène Perreau (La Cambre) en Emilie Wacker (Thor)
Communicatie: Romane Carmon
Technisch directeur: Wenceslas Kaboré
Geluidsregie: Jean-François Lejeune
Regie verlichting: Alexandre Monier
Podiumtechnicus: Raphael Simmons
Onthaal artiesten en receptie: Brahim Sahli
Productie-assistent: Anatole Chartier & Manon blanc

A project of ENSAV-La Cambre, in partnership with erg and in corealisation with Studio Thor. Thanks to the suggestions from Le 75, ARBA/ESA (ISAC),

La ville (in)formelle

Tentoonstelling
Kinshasa (N)tóngá in Brussel

Performance
Leopoldville mourning

Arts2, Beaux-Arts de Liège, Académie Beaux-Arts Tournai. In collaboration with KANAL-Centre Pompidou and the Wallonia-Brussels Center (Paris). With the support of FiPA-ESA (Financing of artistic projects in Higher Artistic Education schools) of the Ministry of Higher Education of the Wallonia-Brussels Federation an of the Embassy of Spain in Belgium.

Een project van ENSAV-La Cambre in partnerschap met de erg en in coproductie met Studio Thor. Dankzij de suggesties van 75, ARBA/ESA (ISAC), Arts2, Beaux-Arts de Liège, Académie Beaux-Arts Tournai. In samenwerking met KANAL-Centre Pompidou en het Centre Wallonie-Bruxelles (Parijs). Met de steun van FiPA-ESA (Financiering van artistieke projecten in scholen voor hoger kunstonderwijs) van het Ministerie van Hoger Onderwijs van de Federatie Wallonië-Brussel en de Spaanse Ambassade in België.

KINSHASA (N)TONGA – ENTRE FUTUR ET POUSSIERE

K1, Brussel / 23 september > 20 november 2022
Gecureerd door Estelle Lecaille & Aude Tournaye

Kinshasa (N)tóngá: entre futur et poussière werd in het voorjaar van 2022 getoond in de Académie des Beaux-Arts in Kinshasa en maakt deel uit van *Living Traces*, een project van KANAL-Centre Pompidou en partners, dat Brussel en Kinshasa met elkaar verbindt. *Kinshasa (N)tóngá* biedt, met zowel originele werken als archiefmateriaal, een intieme kijk op de Congolese hoofdstad, haar erfgoed en haar toekomstperspectieven. Archieffoto's illustreren de gebruiken en wortels van Kinshasa vanaf het einde van de 19e eeuw tot in de jaren 1970. Modernistische utopieën en het koloniale verleden werden gedocumenteerd in het werk van Magloire Mpaka Banona en ter discussie gesteld in werken als Prisca Tankwey's voorstelling *Leopoldville Mourning* en de film *The Tower: A Concrete Utopia* door Sammy Baloji en Filip de Boeck. In dialoog met deze artistieke dynamiek uit Kinshasa werden de archieven tentoongesteld van de Italiaanse architect Eugene Palumbo en zijn Congolese medewerker Fernand Tala N'Gai, die werkten tijdens de periode van toevlucht tot authenticiteit onder Mobutu Sese Seko, de president van de Democratische Republiek Congo van 1965 tot 1997. Het werk van Palumbo, dat een groot aantal officiële en privé-projecten omvat, blijft in lijn met de stromingen van de moderne architectuur, terwijl het de daarnaast de dictaten van een zogenaamde 'authentieke' cultuur wilde belichamen.

Publieksprogramma rond de tentoonstelling

Leopoldville mourning
Voorstelling Prisca Tankwey
Vrijdag 23/09 om 18u in het Monument aan de Arbeid, Claessensstraat, 1020

Luttes urbaines et droit à la ville

Conferentie/Wandeling door de Brussels Academy
Brussel / Donderdag 06/10 om 17u30 vanaf K1

Museum Night Fever

Finissage

Sororités, conversations with my sistas
Podcast met Rokia Bamba
Zaterdag 8/10 om 17u in K1

Colonial tales, trails and traces
Boeklancering door Nicolas Lewis gevolgd door een DJ-set van Kevin Mambele
Zaterdag 15/10 om 17u in K1

La fabrique de la ville (in)formelle
Conferentie/Wandeling met Brussels Academy:
Donderdag 20/10 om 17u30 in K1

Sika Magazine Launch #3 en geluidsperformance door Ayoh Kré en Quentin Nicolaï
Donderdag 20/10 om 19u in K1

Museum Night Fever
met het Brusselse collectief Leaving Living Dakota
Zaterdag 22/10 van 21u tot 1u in K1

Debatten, voorstellingen en film
Donderdag 10/11 in K1

Travailler à Bruxelles: entre production et invisibilisation
Debat met de Brussels Academy -
17u

Voorstelling van Eric Androa Mindre Kolo
19:30

Voorstelling van Yannos Majestikos
20:15

Vertoning van de film Faire-Part
(een documentaire van filmmakers Paul Shemisi, Nizar Saleh, Anne Reijniers en Rob Jacobs over het verzet tegen de erfenis van het kolonialisme)
21u

La ville informelle - regards croisés sur Kinshasa et Bruxelles
Slotdebat met de Brussels Academy
Donderdag 17/11 om 17u30 in K1

Système K
Vertoning van de film van Renaud Barret (Belgische première). De vertoning van 17/11 werd gevolgd door een Q&A met de regisseur Renaud Barret
Donderdag 17/11 en vrijdag 18/11 om 20u in de Cinéma RITCS

Finissage van de tentoonstelling met het Brusselse collectief Customs & Borders
Zondag 20/11 van 16u tot 20u in K1

ATELIER LEON

Seppe Baeyens en Atelier Léon stellen *Creation 2024 MUSEUM* voor, gebaseerd op het idee van het *Museum voor iedereen*, een museum waarin iedereen zich kan herkennen en zich welkom voelt. In deze nieuwe creatie wordt de museumbezoeker co-auteur van een gedeelde choreografie. Door langdurige en voortdurende interventies waarbij de grens tussen de museummuren en de openbare ruimte vervaagt. *Creation 2024 MUSEUM* wil breken met de vertrouwde patronen van het huidige museumcircuit. Op basis van ontmoetingen tussen buurtbewoners, voorbijgangers, museumbezoekers, performers en museummedewerkers plaatst de voorstelling menselijke en overzichtelijke formele ingrepen. Er wordt samengewerkt met een decorontwerper en muzikanten en ontwerpers. Met het lichaam als uitgangspunt is *Creation 2024 MUSEUM* een levende tentoonstelling die parallel loopt aan de andere tentoonstellingen in het museum.

CONGRESS OF WOMEN

3 december (9.30 > 20.30 uur) in K1

De Belgisch-Poolse vereniging *Elles sans frontières* organiseert jaarlijks een congres van Poolse vrouwen. Dit jaar vond het *Congress of Women* plaats op 3 december in K1 met een dagprogramma van lezingen en debatten onder de titel *Feminist Ukraine - New geopolitical sisterhood*.

Aantal bezoekers: 700

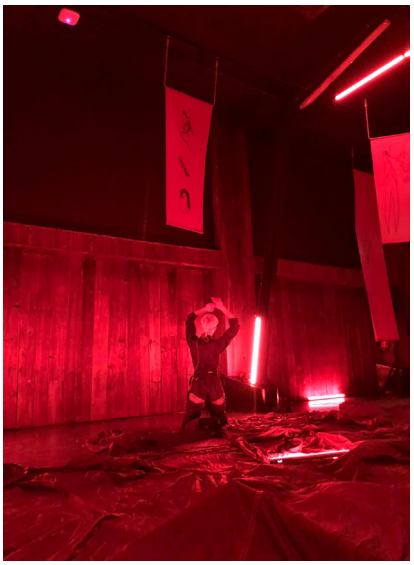
In het kader van het congres kondigde KANAL-Centre Pompidou met genoegen de aankoop aan van *shelter*, een nieuw werk van Veronica Hapchenko in opdracht van KANAL-Centre Pompidou voor het VIIIe Vrouwencongres: *The Feminist Ukraine. New Geopolitical sisterhood.*

Het schilderij werd op 3 december 2022 exclusief online te koop aangeboden op herclique.com. 100% van de opbrengst van de verkoop ging naar een erkende organisatie uit onderstaande lijst:
. sylni.org
. la-strada.org.ua
. divchata.org
. mashafund.org.ua
. uwf.org.ua

Shelter is een grootschalig schilderwerk van Veronika Hapchenko waarmee haar nieuwe serie begint, gewijd aan avant-gardistische mozaïeken en muurschilderingen uit het Sovjettijdperk in Oekraïne. Ze verbeeldden ooit een mooie en vreedzame toekomst, maar nu zijn ze vernietigd door de Russische invasie en bombardementen. *Shelter* is Hapchenko's interpretatie van het mozaïek *Windfighter* (*'Oekr. Boryviter'*, ook bekend als *Kestrel* - een vogel die tegen de wind vecht). Het werk van de monumentale schilderes, dissidente en mensenrechtenactiviste Alla Horska (1929 - 70) voor het Ukraina restaurant in Mariupol, werd in juli 2022 door een bombardement verwoest. De triptiek van Hapchenko toont een dynamische groepsscène met twee vrouwen en twee vogels die naar hun borsten vliegen. Hun lange haarlokken en de vleugels van de vogels vormen een schild over de andere menselijke figuren. De gespierde lichamen suggereren de kracht van de vechtende vrouwen en zij die Oekraïne ontvluchten om hun kinderen te beschermen.

Met dank aan de kunstenaar en Import Export, Warschau, Fotografie: Szymon Sokołowski

Hapchenko werd geboren in 1995 en studeerde decorontwerp aan de Nationale Universiteit voor film en televisie in Kiev, voordat ze naar Polen verhuisde om een master in schilderkunst te volgen aan de Academie voor schone kunsten in Krakau. Na haar afstuderen in 2021 werd ze bekroond op de 45e biënnale van de schilderkunst 'Bielska Jesień' en kreeg ze de 19e Hestia Artistic Journey Awards. Haar werken zijn momenteel te zien in het Muzeum Sztuki in Łódź in het kader van de tentoonstelling *Citizens of the Cosmos*: *Anton Vidokle with Veronika Hapchenko and the Collection of the International Cosmist Institute*. Hapchenko's praktijk, die bestaat uit schilderen en de productie van objecten, schetst vaak

de legendes en taboes rond revolutionaire kunstenaars en politieke goeroes om de culturele tropen van de voormalige USSR, die schommelden tussen esoterie en militarisme, te deconstrueren en te heroverwegen.

CAVES-3, DOOR AUBREY BIRCH

Op 9 en 10 december was Aubrey Birch in K1 te zien met de voorstelling *CAVES-3*. Tijdens een immersieve voorstelling - waarbij het publiek kon gaan liggen - herinterpreteerde de schrijfster, dichteres en performer de allegorie van de grot. Vanuit het heden en het alledaagse daalden het publiek en de performer af naar het verleden en de toekomst, naar onze geologische wortels. Naar de steen in onze botten, het ijzer in ons bloed en het zout in ons zweet...

Aubrey Birch is Australische en woont in Berlijn. *CAVES-3* is de derde voorstelling in een reeks over ondergrondse microkosmossen. De voorstelling werd ontwikkeld bij a.pass, een artistieke onderzoeksomgeving gericht op performativiteit en scenografie. *CAVES-3*, de laatste uit een driedelige serie over ondergrondse microkosmossen, is een meeslepende en ruimtelijke voorstelling vol minerale erotiek. Het onderzoek, ontwikkeld bij a.pass in Brussel, is gebaseerd op cybernetica, alchemie en mystiek.

Als allegorie van de grot als transcendentie die niet opstijgt en zich verwijdert van het lichaam, maar afdaalt naar haar geologische wortels, vindt *CAVES-3* politiek in het gesteente van onze botten, het ijzer in ons bloed en zout in ons zweet. De beelden op de muur zijn geen simulacra, maar sporen van degenen die ons lang geleden voorgingen, die al duizenden jaren naar dezelfde plek terugkeren, veel langer dan een enkel leven.

Beginnend aan de oppervlakte in een persoonlijke wereld, waarvan de geschiedenis onlosmakelijk verbonden is met haar bodem, planten en dieren, dalen we af in een minerale matrix die lange en korte tijd, het brede en het lokale, onze alledaagse wereld en iets heel anders met elkaar verbindt. Door door te dringen, door onze adem, ons vlees, onze fundamentele aanwezigheid in de ruimte vast te leggen, stellen wij ons niet alleen bloot aan het verleden, maar ook aan hen die na ons komen. We hebben deze intimiteit met de toekomst nodig om ons energie te geven in het hier en nu, zodat we weer naar de oppervlakte kunnen komen en handelen.' -Aubrey Birch

Credits:
Een project geschreven, gecomponeerd en uitgevoerd door Aubrey Birch.
Audioproductie Charlie Usher
Scenografie: Marzia Dalfini & Sabrina Seifried
Verlichting: Ofer Smilansky
Koor: Beatrice Bonino & Sara Leghissa
Ondersteuning en coproductie: a.pass (advanced performance and scenography studies), KANAL-Centre Pompidou, S P I N vzw.

PUBLIEK

KANAL COLLECTIF

Inscrire

Kunstenaar: Françoise Schein (Association Inscrire)
Partners: Koninklijk Atheneum Toots Thielemans
Studio KIWI

Terwijl KANAL-Centre Pompidou zijn transformatie voortzet en de opening voorbereidt, heeft de instelling haar krachten gebundeld met de vereniging INSCRIRE van kunstenares Françoise Schein en het Koninklijk Atheneum Toots Thielemans in Sint-Jans-Molenbeek om studenten en burgers te mobiliseren in een participatief project. De vereniging stelde voor om een visuele, stedelijke en artistieke link op te zetten in het 'KANAL-Collectif', een proces dat gericht is op publieksdeelname via de gezamenlijke opbouw van een archief van het collectieve geheugen van de wijken van de kanaalzone.

Sous Le Même Ciel is een reeks fresco's die in drie fasen en gedurende drie schooljaren zijn ontworpen, in samenwerking met de leerlingen van het Koninklijk Atheneum Toots Thielemans.

Uitvoeringsfasen

. *Histoires de Vies* (2021-2022)
In 2021 produceerden Françoise Schein, INSCRIRE en KANAL - samen met de studenten van het Koninklijk Atheneum Toots Thielemans - een groot publiek kunstwerk *Histoires de Vies*; het vertrekpunt van een route vanaf het centrum van Molenbeek die leidt naar het museum KANAL-Centre Pompidou.
De inhuldiging van dit eerste fresco vond plaats op 28 juni 2022 op het Sint-Jan-Baptistvoorplein in Molenbeek.

. *Je Rêve Ma Vie* (2022-2023)
In 2022 werd begonnen met de productie van het werk *Je Rêve Ma Vie*, dat de tweede editie van het INSCRIRE-project markeert. Dit werk stelt voor om het verleden achter te laten door engagement in de toekomst, door het verbeelden van scenario's van levens. Om fierheid en innerlijke kracht te wekken bij de jongeren die bijeenkwamen rond deze tweede editie; *Je Rêve Ma Vie* nodigde hen uit om zich hun toekomst voor te stellen met open blik, levend en vol mogelijkheden.

Voorafgaand aan de workshops kregen de deelnemers een programma van culturele bezoeken aangeboden, georganiseerd door KANAL-Centre Pompidou en de vereniging INSCRIRE, met als doel de dialoog uit te breiden rond kunst. Om het werk met Françoise en haar team van assistenten op gang te brengen, gingen deze bezoeken ook vergezeld van interventies in de klas om het gesprek voort te zetten en aan te moedigen, maar ook om banden te smeden tussen KANAL en de leerlingen, door de aanwezigheid van de culturele publiekswerker. (Tabel 4.1)

Corporatoria

Kunstenaar: Kamand Razavi
Partners: Homelands (Places of Belonging)
Résidences Art / Les Ambassadeurs d'expression citoyenne
Bruciteam BRAVO / Salwa Danse

Tabel 4.1

Culturele uitstappen		
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België	Museum op Maat	14.09.2022
Museum voor Kunst en Geschiedenis	Het oude Egypte	28.09.2022
MigratieMuseum	Klassieke rondleiding	12.10.2022
Stripmuseum	Klassieke rondleiding	16.11.2022
Klasinterventies		
Presentatie van het project met voormalige deelnemers		12.09.2022
Terugblik op het bezoek aan de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten		19.09.2022
Terugblik op het bezoek van het Museum voor Kunst en Geschiedenis		03.10.2022
Presentatie van de vereniging INSCRIRE met Amandine Bertholet		10.10.2022
Bespreking met de directrice over de vorige culturele uitstap		14.11.2022
Terugblik op het bezoek aan het Stripmuseum en discussie over de visuele link tussen AR Toots Thielemans en KANAL-Centre Pompidou		27.11.2022
Tekenworkshops		
Workshop nr. 1	20 deelnemers	17.10.2022
Workshop nr. 2	16 deelnemers	07.11.2022
Workshop nr. 3	17 deelnemers	21.11.2022

Homelands, Places of Belonging is een project van de *International Yehudi Menuhin* Foundation die nieuw aangekomen kunstenaars in contact brengt met een culturele instelling in België. Tegelijkertijd zetten ze een artistiek co-creatieproces op met lokale gemeenschapsgroepen door het gevoel 'erbij te horen' in vraag te stellen: een onderzoeksproject gebaseerd op de betekenis van 'zich ergens *thuis* voelen' of 'bij een *plaats*, een *stad* of een *gemeenschap* te horen'.

De kunstenares Kamand Razavi - fotografe, afgestudeerd aan de vrije universiteit van Teheran (Iran) - woont sinds enkele jaren in Brussel, waar ze studeert aan de École Nationale Supérieure des Arts Visuels de La Cambre. In haar praktijk behandelt ze kwesties als de *vrouwelijke conditie* - en in het bijzonder identiteit en het lichaam. Haar werk combineert documentair onderzoek, persoonlijke ervaringen en getuigenissen die haar beelden en video's voeden.

Om tot een co-creatieproces te komen, verliepen de onderzoekssessies via een reeks workshops die elk van deze thema's in vraag stelde en waarbij de verschillende antwoorden het verhaal hielpen construeren.

Uitvoeringsfasen
Gedurende een periode van ongeveer zes maanden kon Kamand Razavi discussiëren en experimenteren met verschillende noties, waaronder vertrouwen, territorium en lichaam, met diverse groepen van verschillende Brusselse organisaties, waaronder: *Les ambassadeurs d'expression citoyenne*, de medewerkers van *Bruciteam BRAVVO* en de deelnemers aan de oosterse dansworkshops van *Salwa Danse*.

Les Ambassadeurs d'expression citoyenne
Les ambassadeurs d'expression citoyenne verzamelt jongeren die baat hebben gehad bij burgerschapsinstrumenten of -benaderingen en die zich vervolgens inzetten om deze met anderen te delen.

Zo hebben zij jongeren in staat gesteld uiteenlopende thema's te onderzoeken, zoals het gebruik van de media, de plaats van jongeren in de politiek, samenleven in diversiteit, het Israëlisch-Palestijnse conflict, transhumanisme en de opkomst van extremisme.

Zo hielpen ze de aandacht en de betrokkenheid van jongeren bij onderwijs, milieu, cultuur en media versterken.

Ze stonden vooral voor een jeugd die representatief was voor diversiteit, open, geïnteresseerd en betrokken bij de opbouw van een samenleving die zowel participatief als emancipatoir kan zijn.

Bruciteam
De medewerkers van het Bruciteam van Bravvo zien toe op de leefbaarheid en veiligheid in het stadscentrum. Net als de gemeenschapswachters staan zij dagelijks ten dienste van de burger.

Corporatoria

Inscrire

Salwa Danse
Salwa Danse biedt regelmatig oosterse en tribale danslessen aan in het *Het Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Sint-Jans-Molenbeek.*

Conclusies van de kunstenaar
Het lichaam is het eerste en laatste territorium van ieder wezen. We worden geboren in een lichaam en verlaten deze wereld in datzelfde *vehikel*. Het lichaam is onze *objectieve werkelijkheid* en de bron van onze identiteit. Zo is het lichaam een getuige en wordt het een levend territorium - een grenzeloos, onbeperkt territorium - dat observeert, ontdekt en ontcijfert wat het omringt door haar eigen ervaring. Het lichaam is een plaats van onmiddellijke ervaringen die op een spontane manier met haar omgeving interageren. Het is de maatstaf voor wat we ervaren. Het lichaam, een gebied voor experiment dat voortdurend verandert naargelang onze verlangens, is ook een plaats van zware ontzeggingen, van kwetsbaarheden waar sociale en raciale ongelijkheden wortel schieten en waar lichamelijk en geestelijk geweld hun sporen nalaten. Het lichaam is meervoudig.

Resultaat
Het project resulteerde in:
. Een eerste luik
Een tentoonstelling met een serie van 5 verschillende ansichtkaarten met citaten van de deelnemers als antwoord op een foto door de kunstenaar. Het publiek kon ook twee video's ontdekken over de ontmoetingen en getuigenissen van de deelnemers (Bruciteam en Salwa Danse).

De tentoonstelling werd virtueel verdergezet via een parcours van stickers in de stedelijke ruimte. Op de stickers stond een QR-code met een link naar de twee video's in de tentoonstelling.
. Een tweede luik
Een voorstelling van Yasmine Kaddur, lid van Les Ambassadeurs d'expression citoyenne, die metaforisch verwees naar het door de kunstenaar onderzochte thema, door de bezoekers zaden aan te bieden geplant als zorg behoevende lichamen.

De vernissage vond plaats op 16 september in het Projecthuis en de tentoonstelling was toegankelijk van 16 tot en met 18 september 2022.

The Museum of Innocence

Kunstenaar: Lisa Matthys
Partners: Art Basics for Children / Klavertje Vier / Buiten/Dehors / De Boerderij van het Maximiliaanpark

Toen Lisa Matthys werd uitgenodigd om deel te nemen aan het project KANAL-Collectif, stelde de kunstenares zich een installatie voor in de vorm van een museum, gemaakt door en met kinderen. Net als de speeltuin en de creatieve dynamiek van vormen en acties, beantwoordt het project aan de wens van collectieve verbeelding. Ver van de grote bouwplaatsen van de stad - getuigen van het ostentatieve verlangen naar *politiek prestige* - kan het een ruimte zijn die de kinderen zich op natuurlijke wijze toe-eigenen en waarvan de

Tabel 3.2

Data	Deelnemers	Organisaties en verenigingen
11/07/2022	9	Amorce Laeken
12/07/222	26	
13/07/2022	26	
14/07/2022	9	
15/07/2022	36	Labolobo
22/08/2022	17	
23/08/2022	21	
24/08/2022	24	GZ Elzenhof en GC de Maalbeek
25/08/2022	24	Association féminine belgo-turque
26/08/2022	15	

Tabel 3.3

Data	Deelnemers	Programma
16/11/2022	11	Bezoek aan Kinshasa (N)tóngá + workshop
23/11/2022	11	Workshop bij het Institut Imelda
30/11/2022	11	Workshop in de openbare ruimte

functies door henzelf worden bepaald en opnieuw gedefinieerd.

> ‘ Ik wil de rauwe, ongestructureerde, zintuiglijke wereld van kinderen in de *white cube* brengen’, zegt ze.

Het project was een verwijzing naar het boek *Het museum van de onschuld* van de Turkse romanschrijver Orhan Pamuk. Een waar *Museum van de Onschuld*, geïnspireerd op het gebouw dat hij beschrijft - en met veel van de voorwerpen die hij beschrijft - in zijn roman, werd ingehuldigd in april 2012 en bevindt zich in Istanbul. Het museum bezit een uitgebreide collectie gewijd aan de cultuur en het dagelijks leven in Turkije.

Uitvoeringsfasen
Samenwerking met Art Basics for Children en de school Klavertje Vier
Lisa Matthys organiseerde van januari tot juni 2022 tien workshops met leerlingen van het vierde jaar van basisschool Klavertje Vier. De workshops gaven een introductie tot de grondbeginselen van de architectuur om de kinderen te tonen hoe gebouwen ontworpen worden en maquettes gebouwd.

Bouw je museum
samenwerking met Buiten/Dehors en Boerderij van het Maximiliaanpark

Bouw je museum is een zomercursus van twee weken, ontworpen door kunstenaar Lisa Matthys en twee architecten van het collectief *Buiten/Dehors*. Het doel was jongeren mee na te doen denken over het *museum* van morgen, uit het oogpunt van architectuur.

Geïnspireerd door het concept van *de bouwspeelplaats* wilde de kunstenaar de jongeren de kans geven om zich collectief een ruimte voor te stellen waarin zij volledig opdrachtgevers, ontwerpers en arbeiders zijn.

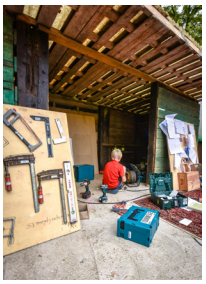
N.B.: deze activiteit was gratis en toegankelijk met of zonder reservering.

Eerste periode, van 11 tot 15 juli van 10 tot 16 uur;
Tweede periode, van 22 tot 26 augustus van 10 tot 16 uur.

Reserveringen: tabel 3.2

Maria Kley & Imelda Instituut
Kunstenaars: Maria Kley
Partners: Imelda Instituut

Voor dit nieuwe project binnen de reeks KANAL Collectif wil Maria Kley kunst en onderwijs integreren. De kunstenares Maria Kley werkt met jongeren die toerisme studeren aan het Imelda Instituut om hen te begeleiden in hun beroepsleven door middel van workshops, cursussen en werkbezoeken aan kunstenaars en culturele projecten. Bij het proces zijn verschillende deskundigen betrokken, zoals kunstenaars en filosofen, om de zelfwerkzaamheid en emancipatie van jongeren zoveel als mogelijk te bevorderen. Een groep leerlingen van het zesde jaar werkt aan een langetermijnproject dat in het schooljaar 2022-2023 vorm zal krijgen. Het verwachte

The Museum of Innocence

Utopie urbaine: la ville et ses représentations

Maria Kley & Imelda Instituut

resultaat is een collectief en visueel kunstwerk. Een monumentaal en ruimtelijk groepsportret, een menselijk landschap van persoonlijke verhalen en verschillende identiteiten. Het Imelda Instituut biedt in deze context tal van mogelijkheden, door een uitgebreid programma van cursussen rond toeristische opleidingen. Sociale, culturele, economische en duurzaamheidskwesties kunnen zo met elkaar in verband worden gebracht.

Uitvoeringsfase
Voor de eerste helft van het jaar (2022) waren drie workshops gepland. Participatieve workshops, waarin het idee van reizen centraal stond. Tijdens de workshops werden de jongeren aangemoedigd om hun directe omgeving (Molenbeek & Brussel) te gebruiken als onderdeel van hun studie. Elke workshop was een excursie en een ontdekkingsreis voor het tweede semester. Vanaf het tweede semester (2023) wordt concreet gewerkt aan een collectief kunstwerk dat de studenten samen met Maria Kley zullen maken.

Programma in 2022: Tabel 3.3

PARTNERSCHAPPEN

Utopie urbaine: la ville et ses représentations (Molenbeek)

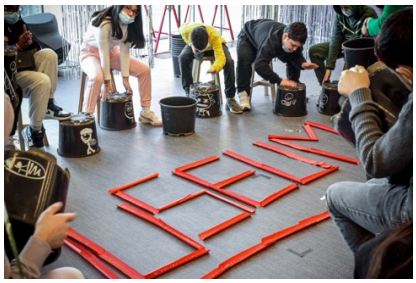
Partners: ESAM - Caen, leerkrachten: Brice Gicalone, Abir Belaid en Françoise Schein / Sciences Po - Caen, leerkrachten: Nicolas Escach en Cécile Gauthier / Esa St Luc - Brussel, leerkracht: Olivier Gilson La Cambre - Brussel, leerkracht: Erwan Maheo

Een multidisciplinair team (kunst, design, politieke wetenschappen) - bestaande uit vier scholen uit Caen en Brussel - werd samengebracht tijdens een seminar/workshop van een week (van 6 tot 12 maart 2022) om de wijk Molenbeek te onderzoeken. Door de confrontatie met hun eigen voorstellingen werden de studenten en het team van leerkrachten uitgenodigd om zich af te vragen wat de *werkelijkheid* van en het *leven* in Molenbeek bepaalt.

Tijdens de week werden lezingen, discussies met bewoners en deskundigen en een wandeling door de wijk georganiseerd. Het team werd volledig ondergedompeld in het hart van de gewoonten van de wijk, en probeerde de volgende vragen te beantwoorden: hoe leven de bewoners? welke cafés bezoeken ze? waar komen ze samen? In een kort en compact formaat werd Molenbeek het terrein van een - zowel gevoelige als politieke - studie waarvan de resultaten/denkoefeningen verschillende vormen konden aannemen (interventies, conferenties, edities, installaties, video's, geluiden, enz.). Deze werden op zaterdag 12 maart voorgesteld.

Programma
Zaterdag 5 maart
Reis naar Brussel + aankomst in de jeugdherberg Génération Europe in Molenbeek

Zondag 6 maart
14.00 uur: ontmoeting van alle leerlingen op het marktplein van Molenbeek + ontdekking van de

Toekomst
ATELIER
de l'Avenir
(Ed. 2021 – 2022)

wijk en de stad Brussel, vrij of onder begeleiding van de leerkrachten

Maandag 7 maart
Lezingen
Locatie: Grote zaal van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Sint-Jans-Molenbeek
. 9u45 - 10u45: lezing door Hans Van de Candelaere, presentatie van zijn boek "Voyage à travers le monde"
. 10u50-11u50: lezing door Yves Goldstein, directeur van KANAL-Centre Pompidou
. 11u50-12u45: Lezing door Sven Steffens, directeur van MoMuse
. 12u45-14u30: lunch
. 14u30-16u00: rondleiding in het MoMuse museum in Molenbeek door de directeur, Sven Steffens
. 16u00-18u00: vergadering in het Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Sint-Jans-Molenbeek + samenstelling van groepen studenten

Dinsdag 8 maart
. am-pm: bezoek aan de wijk door de studenten + productiefase in groepen
. Middag: bezoek aan de site "Grande Halle", getekend door Olivier Bastin

Woensdag 9 maart
. 10-11 uur: lezing over de gemeente door burgemeester Catherine Moureaux
. 11-12 uur: presentatie van het grondgebied en de lopende stedelijke/architectuurprojecten door stadsarchitect Olivier Bastin
. 14-16u: bezoek aan het museum KANAL-Centre Pompidou, toegelicht door Anna Loporcaro (groepen van max. 20 personen)

Donderdag 10 maart
Bezoek aan de wijk door de studenten + productiefase in groepen

Vrijdag 12 maart
Productiefase in groepen + afronding

Zaterdag 13 maart
Presenteren van de werken

Zondag 14 maart
Terugkeer naar Frankrijk

Toekomst ATELIER de l'Avenir (Editie 2021 – 2022)
Kunstenaar: Maria Kley
Partners: RUSG, Louise Goegebeur, Frederic de Goldschmidt (Cloud 7)

ToekomstATELIERdelAvenir (TADA) is een tweetalige (NL/FR) vzw die intensieve en langdurige begeleiding biedt aan jongeren vanaf 10 jaar uit de sociaaleconomisch meest kwetsbare wijken van Brussel (Sint-Joost-ten-Noode, Sint-Jans-MolenbeekMolenbeek, Anderlecht en Schaarbeek).

Het partnerschap tussen TADA, de Royale Union Saint-Gilloise (RUSG) en KANAL-Centre Pompidou wil de blik van jongeren uit kwetsbare

gezinnen op de wereld en hun plaats in de samenleving verruimen. We openen de wereld voor hen en laten hen zien wat de toekomst hen te bieden heeft. Zo motiveren wij hen om *actieve* burgers te worden.

Kunst, cultuur en sport zijn vrijetijdsbestedingen, hoewel zeer verschillende interessegebieden. Door een netwerk op te bouwen rond deze gebieden, die als *complementair* worden gezien, zorgen wij ervoor dat elke jongere zich betrokken voelt.

De focus op het individu is echter minder belangrijk tijdens de workshops; de kinderen creëren een visie op sport en kunst, samen, in interactie met elkaar. Zo wordt een zekere *mentale flexibiliteit* van de meest *kwetsbare* jongeren bevorderd/benut.

Uitvoeringsfasen
In het kader van een samenwerking met de weekendschool TADA bood KANAL op vier zaterdagen creatieve workshops aan waarin de kunstenares Maria Kley de wereld van de hedendaagse kunst verkende met leerlingen van scholen uit de *prioritaire*Brusselse gemeenten. Maria Kley werkte rond de verschillende taken en beroepen die in een museum te vinden zijn. Het programma was zowel dynamisch als hybride en moedigde jongeren aan hun eigen talenten te verkennen door middel van bezoeken aan tentoonstellingen, lezingen, rollenspellen en het maken van kunstwerken en kunstinstallaties.

4 workshopdata, van 10 tot 12 uur en van 13 tot 15 uur: 29 januari (2 groepen); 5 februari (1 groep); 12 maart (2 groepen) en 14 mei (2 groepen)

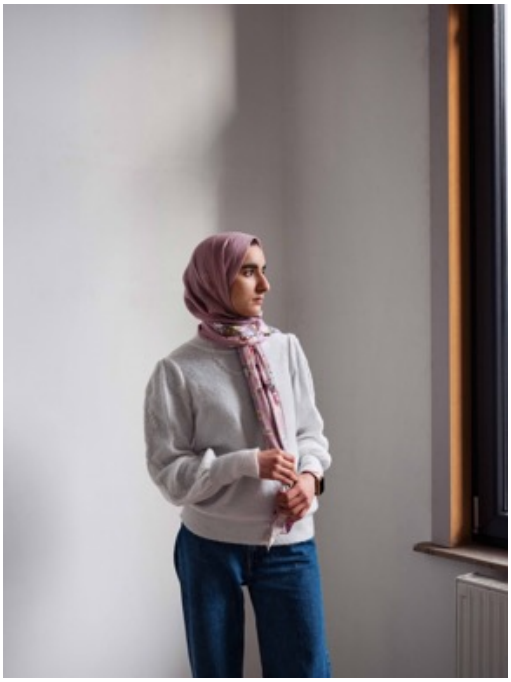
Toekomst ATELIER de l'Avenir (Editie 2022 – 2023)
Kunstenaar: Larissa Vanhee
Partners: RUSG / Federatie Wallonië-Brussel

Het project *Openluchtmuseum* wil de stad benutten als tentoonstellingsruimte. De muren, vloeren en straatstenen dienen als drager voor een groot aantal kunstwerken, die stuk voor stuk unieke vormen aannemen. Er zijn openbare opdrachten (standbeelden, fonteinen, sgraffiti, enz.) maar ook meer vrije interventies - zoals *straatkunst*, *tagging*, *land art* - of *in situ* installaties. Marcel Duchamp zei ons dat het de toeschouwer is die het werk maakt, zo zijn toevallige voorbijgangers dus een publiek op zich dat bovendien niet per se hoeft te betalen voor deze onverwachte werken, die 24 uur per dag zichtbaar zijn. Toch moet men openstaan om zich te laten verrassen door het spektakel dat wordt aangeboden en alle aandacht verdient!

Uitvoeringsfasen
Tijdens elke workshop wandelen we door de straten volgens bepaalde routes en houden halt om het stedelijk landschap te observeren als een toeschouwer die een museum bezoekt.

'Wat voor *mooi*s omringt ons?

De bouwwerf van KANAL in voortdurende

ontwikkeling; de laatste sporen van de Citroëngarage die binnenkort zal verdwijnen; de permanente industriële activiteit van de wijk; de gebouwen waarvan de architectuur varieert naargelang het tijdstip van de bouw en het gebruik; de gentrificatie van de wijk en het contrast met het landschap aan de andere kant van het kanaal; de kunstwerken natuurlijk (al dan niet in opdracht); en niet te vergeten de voorbijgangers, sommigen slechts op doorreis, anderen die langer blijven.

Onze wandelingen zullen resulteren in unieke foto's die enerzijds de kijk van de jongeren op de straten die ze bezochten en anderzijds mijn kijk op de kunstenaars in wording weerspiegelen. Het project *Openluchtmuseum* wordt een collectief werk waarbij de deelnemers, de begeleiders en de kunstenaar-publiekswerker die de workshop leidt, betrokken zijn. De tentoonstelling wordt buiten de uren van de workshop georganiseerd met de meest gemotiveerde deelnemers. De installaties zullen worden ingehuldigd tijdens een vernissage aan het einde van het parcours.

5 data voor de workshops, van 10 tot 12 uur en van 13 tot 15 uur: 26 november 2022; 28 januari 2023; 3 juni 2023; 10 juni 2023; 17 juni 2023

Regards croisés
Portrettenreeks
Kunstenaars: Mathilde De Keukelaere (fotografe)
Modellen: Axil, Barry, Diallo, Fatima, Ibrahim, Lubnan, Mageda, Majdi, Mohammad, Mohammad, Mohamed, Mohamed, Samer, Sulaiman et Zavosh (leden van Cinemaximiliaan en La Voix des Sans Papiers)
Partners: Interpôle vzw / Cinemaximiliaan / La Voix des Sans-Papiers

Van 1 tot 10 april 2022 vond in Atelier KANAL de tentoonstelling *Regards Croisés* plaats, een screening van foto's van Mathilde De Keukelaere door de vzw Interpôle, in samenwerking met Cinemaximiliaan en La Voix des Sans-Papiers.

Regards Croisés vertelt het verhaal van ballingschap, migratie en het verbazingwekkende vermogen van migranten om op een waardige manier te leven in afwachting.

De tentoonstelling kaderde binnen de acties van het project *Tou-te-s migran-te-s – Tou-te-s citoyen-ne-s*, dat zelf werd geselecteerd in het kader van het programma *CRU1/SVC1 Citroën-Vergote*, dat tot doel heeft de burgerparticipatie en het psychosociale welzijn van migranten en buurtbewoners te stimuleren.

PROGRAMMA

***The act of Breathing* - Visites Perspecti.ef.ve.s (SNS)**

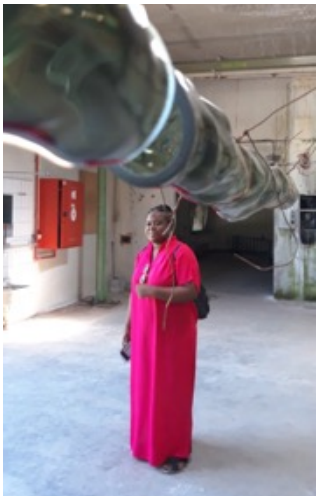
Tentoonstelling 'The Act of Breathing' à travers le regard de...
In deze *subjectieve* rondleidingen speelden kunstenaars of belangrijke personen - die te maken hebben met beeldende kunst - de rol van *animator* door hun favorieten uit de kunst en hun visie op de tentoonstelling *The Act of Breathing* met het publiek te delen. De tentoonstelling werd

The Act of Breathing -
Visites Perspecti.ef.ve.s

Kinshasa (N)tóngá -
educatief luik

gehouden in Horst (Vilvoorde) in het kader van het project *Living Traces,* gesteund door KANAL-Centre Pompidou.

Programma
29/05/22 - 15u00
Samuel N'Sengi (FR)
KANAL-Centre Pompidou

12/06/22– 15u00
Véronique Clette-Gabuka (FR)
Promovendus en assistent voor oefeningen
VUB - Centre METICES

26/06/22– 15u00
Eric Cyuzuzo (EN)
Rainbow Nation

10/07/22– 15u00
Magali Elali (NL)
The Constant Now

24/07/22 - 15u00
Stéphanie Ngalula (FR)
Intersectionele activist

Kinshasa (N)tóngá - Educatief luik
Pedagogisch programma van het Collectif Mémoire Coloniale et Lutte contre les Discriminations (CMCLD) (SNS)

KANAL-Centre Pompidou had het genoegen samen te werken met het Collectif Mémoire Coloniale et Lutte contre les Discriminations (CMCLD) voor de tentoonstelling *Kinshasa (N) tóngá: entre futur et poussière*, onder leiding van Estelle Lecaille en Aude Tournaye (Twenty-Nine Studio).

Het CMCLD wil de geschiedenis van Afrika - met name de koloniale geschiedenis - (beter) onderwijzen in instellingen die tot taak hebben de jongere generatie te onderrichten, informeren en sensibiliseren. Het doel is een reflectief werk over de koloniale geschiedenis tot stand te brengen en tegelijkertijd de waarden van *samenleven* en *sociale cohesie* te bevorderen.

In het kader van de tentoonstelling *Kinshasa (N) tóngá: entre futur et poussière* bood het collectief een 2 uur durende animatie aan groepen van maximaal 20 personen, gericht op een jong publiek (vanaf het eerste jaar van de middelbare school).

Voortbouwend op een gemeenschappelijke geschiedenis was het dus de bedoeling de banden tussen België en Congo te belichten en tevens het koloniale continuüm te onderstrepen. Deze kwestie hielp de discussie op te starten over de systemische aard van de onderdrukking van minderheidsgroepen in onze multiculturele samenleving.

De voorstelling werd ontwikkeld vanuit een historische achtergrond van de kolonisatie, waarbij de ambities van het project van Leopold

Tabel 3.4

Datum en tijd	Contactpersoon - Organisatie	Deelnemers
16 november 2022, 14u- 16u	Amina Berrahmon - Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Sint-Jans-Molenbeek	6

Il werden belicht, en richtte zich vervolgens op de onvermijdelijke gevolgen voor de opbouw van identiteit en geheugen voor volgende generaties. Op grens tussen de propaganda uit de koloniale tijd en de tentoonstelling leek het belangrijk eraan te herinneren dat kunst een drager is van gedachten en verhalen. De kolonisatie heeft geleid tot het ontstaan van een stereotyp en racistisch beeld, dat vooral in de kunst tot uiting komt. Bovendien getuigt de stad Brussel in de publieke ruimte nog steeds van talrijke symbolen van die koloniale periode, die vectoren van een zekere discriminatie zijn en fel onder discussie staan.

De inhoud van de tentoonstelling - foto's, video's, archiefbeelden, diverse werken en objecten - was de belangrijkste bron van deze animatie, die de vorm aannam van een praatgroep rond individuele en collectieve voorstellingen. Aan de deelnemers werd een brochure ter beschikking gesteld om hun indrukken tijdens het bezoek en de voorstelling in op te tekenen.

Reservering: tabel 3.4

Kinshasa (N)Tóngá - Luik publiekswerking

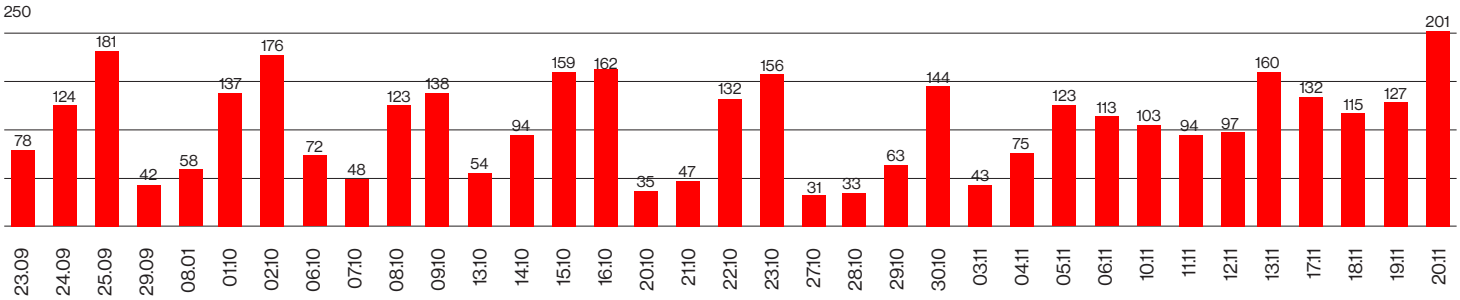
Een dossier over publiekswerking werd opgesteld door de afdeling die belast is met de publiekswerking, en vormde een referentiehulpmiddel voor het team van animatoren/gidsen dat gemobiliseerd werd rond de tentoonstelling *Kinshasa(N)Tóngá: entre futur et poussière.* Dit dossier stoelt op het parcours van de rondleiding, volgens de nummering van het door Traumnovelle ontwikkelde tentoonstellingsplan. Voor elk kunstwerk werd een inleidende tekst, een bibliografie van de kunstenaar(s) en aanvullende informatie gegeven. Daarnaast bevatte het dossier ook het voorgestelde discursieve programma rond de tentoonstelling, waarvoor het team voor publiekswerking eveneens onmisbaar was.

Zo heeft KANAL een groep gidsen samengesteld die onder toezicht stonden van drie animatoren die fungeerden als *aanspreekpunten*, en die gedurende de hele duur van *Kinshasa(N) Tóngá* op post waren. Deze *pool* van gidsen en animatoren nam deel aan een *modelbezoek* dat werd becommentarieerd door Estelle Lecaille, lid van Twenty-Nine Studio en co-curator van de tentoonstelling (dinsdag 21 september 2022). Dit bood de gelegenheid om het dossier over publiekswerking in perspectief te plaatsen en meer informatie en zelfs anekdotes over het opzetten van *Kinshasa(N)Tóngá* te delen. De tentoonstelling werd eerst in maart 2022 gehouden in de Académie des Beaux-Arts in Kinshasa en vervolgens in september 2022 - in enigszins aangepaste vorm - in Brussel geopend. Tenslotte verzekerden het protocol van KANAL en de permanenties door de ploeg van de Afdeling voor Publiekswerking de link tussen de instelling en de groep animatoren/gidsen.

Spontane en geplande rondleidingen

KANAL-Centre Pompidou had ervoor gekozen de tentoonstelling te openen met vrije toegang en geen kalender mee te delen van geleide

Figuur 3.1

Tabel 3.5

Datum en tijd	Contactpersoon - Organisatie	Publiekswerker	Bemiddelaar	Taal/talen
5.11.2022 / 14u45-15u45	Fadia - Globe Aroma Art for All	13	François Makanga	FR + ENG
10.11.2022 / 15u-16u	Aïcha Aalouchi - cosmosvzw.be	10	François Makanga	FR

bezoeken. De tentoonstelling trok een zeer divers publiek, waaronder Afro-afkomstige verenigingen en schoolgroepen. Deze groepen konden deelnemen aan *spontane* rondleidingen door de aanwezige animatoren en gidsen in de tentoonstellingsruimten. Er was evenwel een online formulier (Google Forms) beschikbaar om tegemoet te komen aan lokale, meer *officiële* belangstellende organisaties die hun bezoek wilden reserveren/plannen. Over het algemeen waren deze aanvragen afkomstig van organisaties die zich bezighouden met en betrokken zijn bij thema's die verband houden met de tentoonstelling.

De opkomstcijfers bij de ingang van de tentoonstelling getuigen van het grote succes:
. Dagtotalen - tentoonstelling: 3.670 bezoekers
. Dagtotalen - evenementen: 4.340 bezoekers
. Wekelijks gemiddelde (over 9 weken): 386.88 bezoekers
. Dagelijks gemiddelde (donderdag-zondag): 104.86 bezoekers
. Aantal groepen: 24

Dagtotalen tentoonstelling: Figuur 3.1

Reserveringen via het formulier: Tabel 3.5

COLLECTIE, BIBLIOTHEEK & ARCHIEF

DEPARTEMENT

Human Resources

In 2022 zal de afdeling Collectie, Archieven en Bibliotheek (C.A.B.) worden versterkt met de aanwerving van een documentalist. Alison Hocq is in juni 2022 bij het team van de Stichting KANAL gekomen om voornamelijk te werken aan de inventaris van de bibliotheek (BSK) en de archieven (AFK) van KANAL.

Daarnaast worden de collecties ondersteund door Zoé Laune, regisseuse (verbonden aan de Directie Productie).

In 2023 zullen ook twee assistenten Collecties worden aangenomen om de afdeling te versterken.

Jaarlijkse begroting

De totale begroting voor de afdeling bedraagt dit jaar in totaal 450.600,23€, waarvan 400.000,00€ voor acquisities (dankzij een overdracht uit 2021).

Software

In november 2022 publiceerde KANAL een bestek voor de implementatie van beheersoftware voor de Collecties in 2023. De behandeling van de Archieven en de Bibliotheek is optioneel.

COLLECTIES

Sinds 2018 is de aankoopstrategie van de Stichting KANAL gericht op de ondersteuning van hedendaagse creatie in Brussel en België, met oog voor haar interdisciplinaire engagement.

De collecties van de Stichting KANAL worden gefinancierd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (initieel budget van € 250.000/jaar) en hebben als ambitie om de geschiedenis te vertellen van enerzijds de huidige, artistieke scene in België en anderzijds de Stichting KANAL zelf.

De eerste aankopen werden besteld voor KANAL Brut in 2018. Deze eerste ervaring heeft de aankoopstrategie van de eerste jaren vorm gegeven. Sindsdien werd het werk verder gezet door de Acquisitiecommissie, die is samengesteld uit leden van het KANAL-team en onafhankelijke experten. Samen leggen ze de basis voor de toekomstige collecties van de Stichting KANAL. Die zitten resoluut verankerd in de diversiteit van de Belgische kunstscene en weerspiegelen de complexiteit van de hedendaagse kunst in al haar uitingsvormen.

Chronologie

2017 Samenstelling van een jury voor de bestelling van werken in het kader van KANAL BRUT (2018-2019). Voordat ze werden tentoongesteld tijdens KANAL Brut (mei 2018- juni 2019) werden de werken bij ontvangst ingeschreven in de inventaris van de Stichting KANAL

2018 Oprichting van de Acquisitiecommissie door de Raad van Bestuur op 17 september 2018.

2019 Definitie methodologie, selectiecriteria en procedures (voor opgave voor en opname in de collectie).
2020 Eerste reeks aankopen (enveloppe van 250.000 €).
2021 Tweede reeks aankopen (enveloppe van 500.000 € na overdracht van 2019).
2022 Voorstelling aan de pers op 10 maart 2022 en derde reeks aankopen (enveloppe van 400.000 € na overdracht van 2021)

ACQUISITIECOMMISSIE

Samenstelling[1]

In 2022 bestaat de Acquisitiecommissie uit:
. Yves Goldstein, Opdrachthouder, KANAL
. Kasia Redzisz, Artistiek directeur, KANAL
. Jennifer Beauloye, Verantwoordelijke Collecties, Archieven en Bibliotheek, KANAL
. Xavier Rey, Directeur van het Musée National d'Art Moderne, Centre Pompidou
. Paul Ardenne, Kunsthistoricus
. Laurent Busine, Kunsthistoricus en curator
. Bambi Ceuppens, Senior Researcher, Royal Museum for Central Africa
. Frédéric De Goldschmidt, Verzamelaar
. Marie Du Chastel, Curator, KIKK Festival
. Denis Gielen, Directeur, MAC's Musée des Arts Contemporains Grand Hornu
. Sophie Lauwers, ceo Bozar, Paleis voor Schone Kunsten
. Philip Van Den Bossche, Curator

We voorzien heel wat wijzigingen tegen 2023 aangezien:
. Ontslag van Laurent Busine.
. Na het overlijden van Sophie Lauwers op 29 mei 2022 zullen Diana Campbell, artistiek directeur van de Samdani Art Foundation en hoofdcurator van de Dhaka Art Summit, en Daniel Blanga Gubbay, artistiek directeur van het KunstenFestivaldesArts, vanaf 2023 toetreden tot de Acquisitiecommissie.
. Het mandaat van de resterende externe leden van het Comité loopt eind 2023 af.

Procedure en kalender

Alle werken die de collecties van de Stichting KANAL binnenkomen moeten grondig worden onderzocht ongeacht of ze het voorwerp uitmaken van een gift, schenking, legaat, onderpand of aankoop:
. Interne Précommissie (ontvankelijkheid)
. Acquisitiecommissie (selectie)
. Bestuursvergadering (validatie)

In 2022 is de Commissie op de volgende data bijeengekomen:
. op dinsdag 25 januari 2022 voor de Prospectiecommissie in de *Wunderkammer* van de Belgische kunstenaar Hans Op de Beeck in het Museum Dhondt-Dhaenens, met de medewerking van de directeur, Anthony HUDEK;

[1] *Sinds de Raad van Bestuur van 8 maart 2021 is er een Prospectiecommissie opgericht en is de Précommissie geïnternaliseerd. De externe leden van de vroegere Précommissie zijn opgenomen in de Acquisitiecommissie.*

Tabel 5.1

Pélagie Gbauguidi (SN, 1965)	*The Missing Link. Decolonisation Education by Mrs. Smiling Stone*, 2017	FKS/A2022/035
Pélagie Gbauguidi (SN, 1965)	*Care*, 2019-2020	FKS/A2022/036
Aline Bouvy (BE, 1974)	*Potential for Shame*, 2022	FKS/A2022/037
Aline Bouvy (BE, 1974)	*Urine Mate*, 2015	FKS/A2022/038
Aline Bouvy (BE, 1974)	*Strategy of Non-Cooperation VI*, 2016	FKS/A2022/039
Hana Miletic (R, 1982)	*Felt workshops I-XI*, 2018-2020	FKS/A2022/040
Sophie Whetnall (BE, 1973)	*La Banquise*, 2019	FKS/A2022/041
Manon de Boer (IN, 1966)	with Latifa LAÂBISSI & Laszlo UMBREIT, *Blindsight*, 2022	FKS/A2022/042
Manon de Boer (IN, 1966)	*one, two, many*, 2012	FKS/A2022/043
Manon de Boer (IN, 1966)	*Dissonant*, 2010 (deposit)	FKS/A2022/044
Joëlle Tuerlinckx (BE, 1958)	*Sculptures of paper (STUKJES STUKJES EN DINGEN DINGEN DINGEN EN STUKJES)*, 1994-2022	FKS/A2022/045
Joëlle Tuerlinckx (BE, 1958)	*PLAN B – série b*, 1976-2021	FKS/A2022/046
TOTAAL = 396 569,35€ excl. BTW		

. De deadline voor de indiening van dossiers was 28 april 2022.
. 12 mei 2022 voor de Précommissie van KANAL;
. donderdag 2 juni 2022 voor de Acquisitiecommissie van KANAL.

De arbitrages van de Acquisitiecommissie zijn op maandag 5 september 2022 door de Raad van Bestuur bekrachtigd.

Geïnventariseerde en bestudeerde voorstellen
Sinds de oprichting van de Acquisitiecommissie in 2018 zijn 146 voorstellen geïnventariseerd, waaronder:
. 34 voor het jaar 2022
. 29 resulteerden in de indiening van een dossier bij CDA FK_007,
. 6 werden door de Commissie aanvaard,
. 3 werden doorgestuurd naar de BSK.

AANKOPEN 2022

Beschikbaar budget
Het totale budget voor het jaar 2022 bedraagt 250.000.000€, excl. btw. Bij dit bedrag komt nog de overdracht van het saldo van 2021, te weten 146.729,42€ excl. btw. Het totaal, 396.729,42€ excl. btw, is afgerond op 400.000,00€ excl. btw.

Werken die zijn aangekocht in 2022
in 2022 werden 12 nieuwe werken van 6 verschillende kunstenaars aangekocht voor een totaalbedrag van 396 569,35€ excl. btw. (Tabel 5.1)

Het saldo, te weten 3.430,65€ excl. btw, wordt overgedragen naar het aankoopbudget voor 2023.

In totaal maken nu 50 werken van 33 kunstenaars uit 12 verschillende landen deel uit van de collecties.

BEHEER, OPSLAG EN RESTAURATIES

Budget
Naast de aankopen is in totaal 37.255,00€ excl. btw besteed aan beheer, behoud en conservering van de collectie. Daarnaast bedragen de opslag- en verzekeringskosten voor de collectie 16.967,40€ excl. btw.

In totaal kreeg de collectie van KANAL in 2022 450.791,75€ excl. btw toegewezen, inclusief aankopen.

Opslag
Alle werken zijn gecentraliseerd bij MOBULL Fine Art Packers in Zaventem. Met 50 werken beslaat de Collectie een totale ruimte van 150 m^2.

Restauraties en operaties voor preventieve conservering
Voor de volgende werken moeten verschillende preventieve ingrepen worden uitgevoerd:

. Lazara ROSELL ALBEAR, *That That. Reappropiating the Citroën Bilboard with three works*: wegens de bouwwerken is het werk in augustus 2022 van het dak van de Showroom verwijderd. Na nauw overleg met de kunstenaar en de aannemer werden alleen de drie dekzeilen vervoerd en in de collecties bewaard. Uitgebreide reiniging is vereist.
. Eric VAN HOVE, *Untitled*: beveiliging en vereenvoudiging van het elektrisch systeem, in overleg met de kunstenaar.
. Jos DE GRUYTER & Harald THYS, *De Belder Guido*: er werd een test uitgevoerd met een externe restaurateur in een poging om het haar op de schedel van de figuur op een niet-intrusieve manier te behouden. Alvorens verdere stappen te nemen zullen de kunstenaars worden geraadpleegd.
. Maarten VANDEN EYNDE, *Industrial Evolution*: fine art herkadering te voorzien

Naar aanleiding van de vaststellingen tijdens de ontvangst van de aankopen van 2022 op 8, 9 en 10 november 2022 in MOBULL zullen in 2023 andere ingrepen worden gepland, evenals het vervaardigen van kisten.

UITLEENAANVRAGEN

Hoewel dit nog beperkt is, zijn er voor de collecties van de Stichting KANAL al uitleenaanvragen binnengelopen, waarvan meerdere op internationaal niveau. KANAL is uiteraard heel blij dat het de werken uit haar collectie op die manier zichtbaar kan maken in afwachting van een gebouw waar de werken tentoongesteld kunnen worden.

Stichting KANAL heeft sinds 2018 19 uitleenaanvragen ontvangen:
. 4 In 2018
. 5 In 2019
. 3 In 2020
. 2 In 2021
. 5 In 2022

Ze werden allemaal aanvaard, op één uitzondering na: de *in situ* installatie van Younes BABA-ALI (FKS/C2018/005).

Van de 19 aanvragen waren er 13 internationaal (UK / FR / USA / DE / ES).

Valorisatie

Presentatie van 10 maart 2022 bij MOBULL
Op 10 maart 2022 werden de KANAL Collection en de aankoopprocedure voorgesteld aan de pers, partners en sponsors in de opslagruimte van MOBULL, in aanwezigheid van tal van kunstenaars en het team van de Stichting KANAL en de leden van de Acquisitiecommissie.

Het was de eerste keer sinds de bestellingen van 2018 dat KANAL communiceerde over haar collecties. De volledige lijst van werken werd bekendgemaakt in de persmap, evenals het manifest en de aankoopcriteria van de commissie,

zijn samenstelling, procedures en jaarlijkse begroting.

De persmap, het persoverzicht en de foto's van het evenement worden bewaard in de Archieven.

Website
Na de presentatie op 10 maart is de collectie online gezet op de website www.kanal.brussels. In het betreffende tabblad wordt de collectie ingeleid met een algemeen commentaar, en werk voor werk gepresenteerd. Elk werk wordt uitvoerig beschreven, van commentaar voorzien en geïllustreerd. Er is een zoekmachine beschikbaar om de collectie makkelijker te kunnen ontdekken.

De procedures voor de Acquisitiecommissie en voor uitleenaanvragen worden in afzonderlijke tabbladen uiteengezet.

Er is ook een, nog summiere, rubriek voor de Bibliotheek en de Archieven van de Stichting KANAL.

Tegelijkertijd werd op de website (op de pagina's over de kunstenaars) en op de sociale netwerken de videocapsulereeks *KANAL Collection* gelanceerd. Tijdens de presentatie bij MOBULL werden 5 video's voorvertoond. Aan andere wordt nog gewerkt.

Elk jaar krijgen nieuwe kunstenaars die toetreden tot de Collectie de kans om nieuwe capsules te maken.

Voor 2022 hebben alle 6 kunstenaars ingestemd en het filmen is gepland tussen november en december 2022.

ARCHIEVEN & BIBLIOTHEEK

Parallel hiermee definieert de Stichting KANAL de strategie voor haar Archieven en haar Bibliotheek.

Net zoals voor de collecties zijn ook hier enerzijds een aankoopbeleid en -criteria weerhouden en anderzijds procedures voor de opname van alle archieven en/of documentatie in collecties. Ook de doelgroepen, de noden en de exploitatiemogelijkheden zijn in kaart gebracht.

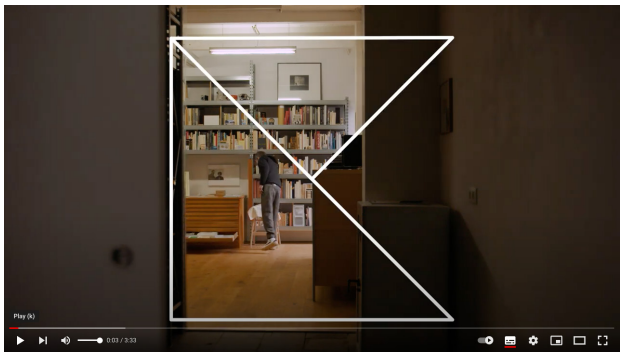
Presentatie

De Archieven en Bibliotheek van de Stichting KANAL willen een gespecialiseerd onderzoekscentrum worden voor alle expressievormen van de hedendaagse kunst van de 21e eeuw.

De Archieven van de Stichting KANAL (ASK) staan in voor de bewaring en valorisatie van de archieven van de Stichting en de fondsen met historische archieven die verbonden zijn met de Stichting KANAL of aan haar zijn toevertrouwd ter bewaring.

De Bibliotheek van de Stichting KANAL (BSK) stelt een collectie van werken voor die zich toespitsen op de hedendaagse kunst. We streven naar de aankoop van collecties die alle historische periodes en alle disciplines omvatten van de kunst in de 21e eeuw.

Tegen 2024 worden deze documentatiebronnen ter beschikking gesteld van het publiek – volgens modaliteiten die nog vastgelegd moeten worden – om zo de (her)ontdekking en productie van nieuwe kennis te bevorderen.

Deze bronnen zullen nauw verbonden zijn met de collecties van de Stichting KANAL en met haar multidisciplinaire programmatie. Maar dat is niet het enige. Het Documentatiecentrum weerspiegelt de hele Brusselse en Belgische artistieke scene en wil er een toegankelijk, levendig en kritisch geheugen van worden.

Bibliotheek

Inventaris

Na de aanwerving van een bibliothecaris in juni 2022 wordt gewerkt aan de inventarisatie en catalogisering van de BSK en aan de invoering van een quotering- en classificatiesysteem. Het is de bedoeling dat de bibliotheek in 2023 operationeel is voor het personeel van de Stichting KANAL.
Tot op heden wordt de catalogus van de BSK beheerd op een Excel-document en telt 844 titels. Dit zijn 668 titels meer dan in 2021. De catalogus is thematisch ingedeeld volgens de regels van de Universele Decimale Classificatie (UDC).
De beschrijving van de boeken volgt de ISBD-standaard.

Er is een aparte categorie (‘waardevolle reserve’) gecreëerd. Deze omvat zeldzame en/of kwetsbare boeken van kunstenaars en catalogi. Deze zijn ingedeeld per kunstenaar en per jaar van uitgave. Deze categorie telt momenteel 109 titels.

De inventaris en de verpakking van het Gevaert Fonds en de inventaris van de archieven van de Stichting KANAL zijn gepland voor 2023.

Aankopen

In de loop van 2022 heeft de BSK in het kader van haar aankoopbeleid 60 boeken aangekocht en 5 abonnementen op gespecialiseerde tijdschriften afgesloten. Bijzondere aandacht werd besteed aan kunstenaarsboeken, vooral naar aanleiding van de besprekingen van de Acquisitiecommissie. 14 kunstenaarsboeken werden aangekocht.
De collectie kunstenaarsboeken van de BSK bedraagt dus in totaal 109 titels.

Er is een lijst opgesteld van in België gevestigde uitgevers van kunstenaarsboeken om de komende jaren in deze richting te prospecteren. Zo werd het redactie- en curatorplatform (SIC), actief tussen 2005 en 2020, benaderd om hun volledige collectie tegen adviesprijs te verwerven. Als tegenprestatie schenkt de vzw haar gehele digitale archief aan het archief van de Stichting KANAL. Daarnaast zal het Gevaert Fonds vanaf 2022/23 regelmatig worden uitgebreid met nieuwe publicaties.

Uitwisselingsbeleid

In 2022 werd het uitwisselingsbeleid tijdelijk opgeschort ten gunste van inventarisatie. Niettemin wordt een lijst opgesteld van dubbele exemplaren en boeken die voor uitwisseling

worden voorgesteld, zodat deze vanaf 2023 aan de partnerinstellingen kan worden voorgelegd. Tot op heden telt deze een veertigtal boeken.

Voor de duidelijkheid zal het uitwisselingsbeleid op de website van de Stichting KANAL worden uiteengezet.

Giften
De BSK heeft in 2022 verschillende giften ontvangen:

. De gift van Mark en Jacqueline LEJEUNE, via de Amis de la Fondation KANAL. Hun persoonlijke gespecialiseerde bibliotheek werd ons na hun overlijden vriendelijk geschonken door hun kinderen. Deze gift is de grootste tot nu toe. Het fonds bestaat uit meer dan 1.160 nummers van kunsttijdschriften en meer dan 500 monografieën en tentoonstellingscatalogi.
. De gift van de Botanique, naar aanleiding van contacten die in 2021 in het kader van het uitwisselingsbeleid zijn gelegd. De directeur tentoonstellingen, Grégory THIRION, stelde voor om een selectie te komen maken uit de publicaties van de Botanique sinds de jaren tachtig. Deze werd in juni gedaan. Er werden ongeveer 100 boeken geselecteerd. De ophaling moet nog worden gepland.
. Ten slotte heeft de BSK vele spontane giften ontvangen van kunstenaars, galerijen en andere partners van de Stichting KANAL.

De oorsprong van de giften wordt, voor zover mogelijk en met inachtneming van de schenkingsovereenkomsten, systematisch in de inventaris vermeld.

Ten slotte werden in het voorjaar van 2022 besprekingen gestart met kunsthistorica en onafhankelijk curator Gladys Fabre voor een mogelijke postume schenking van haar bibliotheek. Deze omvat ongeveer 54 strekkende meter boeken, tentoonstellingscatalogi en gespecialiseerde tijdschriften over kunst uit de 20e eeuw. Deze nalatenschap wordt mogelijk aangevuld met een aantal afchiefdocumenten.

Mecenaat / Project Goldschmidt
Na de eind 2018 gestarte besprekingen met de familie Goldschmid is in 2021 door IMPACT Public Sector Advisors (gefinancierd door het mechanaat van de familie Goldschmidt voor een bedrag van 25.000€ inclusief belastingen) een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de redynamisering van het Centre de Documentation Ernst Goldschmidt (CDEG) van het MAC van Marseille en de oprichting van een gemeenschappelijk platform voor het MAC van Marseille, de Bibliothèque Kandinsky in Parijs en de toekomstige Bibliotheek van de Stichting KANAL. Een ‘Memorandum Of Understanding‘(MOU) is gezamenlijk opgesteld, maar moet nog worden ondertekend wegens veranderingen in de directie van de drie instellingen. In het licht van deze situatie is KANAL bilaterale gesprekken aangegaan met de familie Goldschmidt om een nog nader te bepalen gezamenlijk project mogelijk af te ronden.

Archieven

Architecturaal fonds
Het architecturaal fonds van de Stichting KANAL, dat bedoeld is om de transformatie van het Citroëngebouw in een museum te documenteren, is met de hulp van het CIVA in 2021 in gang gezet. Er is bij het Atelier KANAL een archiefbewaringsovereenkomst ingediend voor de storting van hun archieven in dit fonds. De aangroei voor het jaar 2022 kon dit jaar niet worden verwerkt wegens het prioritaire werk aan de inventarisatie van de bibliotheek. De verwerking van de archieven zal in de loop van 2023 worden hervat.

Overdracht
Het archief van het redactie- en curatorplatform (SIC), actief tussen 2005 en 2020, wordt binnenkort overgedragen naar de ASK. De archieven zullen volledig in digitaal formaat worden overgebracht en in 2023 zal een denkoefening worden aangevat over de behandeling en conservering van deze archieven.

Partnerschappen
Na contacten over de archivering van de beeldende kunsten werden gesprekken aangeknoopt met Raphaël Pirenne, kunsthistoricus, hoogleraar aan de ERG en La Cambre en medeoprichter van het redactie- en curatorplatform (SIC) (2005-2020), over zijn project voor een 'interinstitutioneel archiefcentrum'. Onder voorbehoud van financiële steun van de Federatie Wallonië-Brussel zou KANAL als partner aan het project kunnen deelnemen. Dit zou niet alleen de zichtbaarheid van de ASK vergroten, maar ook de toegang tot de archieven van bepaalde kunstenaars vergemakkelijken. De grote lijnen van de samenwerking en de consequenties ervan moeten nog worden vastgelegd.

Toegankelijkheid & uitrusting

De middelen van de Archieven en de Bibliotheek zijn momenteel ondergebracht in de kantoren van de Stichting KANAL aan het Sainctelettesquare 11/12.

Deze zijn verdeeld over:
- de Mezzanine op de 1e verdieping, waar de archieven en het Gevaert Fonds worden bewaard,
- de Sophie Podolski-zaal op de 7e verdieping, waar de boeken en de bijzondere items (zeldzame en/of kwetsbare kunstenaarsboeken en catalogi bewaard in zuurvrije conserveringsdozen) zijn verzameld.

Momenteel wordt gewerkt aan de aanschaf van een software voor collectiebeheer, waarbij de Bibliotheek en de Archieven als optie worden meegenomen. Deze software moet het ook mogelijk maken de bibliotheekcatalogus online te zetten ter voorbereiding van de opening in 2024.

COMMERCIELE AGENTSCHAPPEN

BUREAU PRIVATISERINGEN

Aangezien het toekomstige KANAL er nog geen gebruik van maakte, richtten de activiteiten van het bureau privatiseringen in 2022 zich voornamelijk op twee dossiers:

1. Opzetten van het K1-dossier om het aan te wenden voor particuliere verhuur
2. Strategische en financiële studie van het bureau met het oog op de opening in 2025

K1

K1 is voorzien van de nodige ruimte en uitrusting voor een optimaal aanbod. Barruimte, keukens, backoffice, enz. zijn ingericht. En eind 2022 konden we contact opnemen met prospects om het pand kenbaarheid te geven.

Daarnaast is, om een cultureel programma en privatiseringen in de ruimte samen te doen gaan, een kalender opgesteld om een vorm van seizoensgebondenheid uit te werken.

Tegen het voorjaar van 2023 hoopt het bureau zijn eerste klanten in K1 te verwelkomen. Hoewel de ruimte een groot potentieel heeft, is de omgeving momenteel weinig aantrekkelijk door de verschillende bouwwerven, waaronder het toekomstige park langs de Havenlaan. Er worden verschillende manieren bestudeerd om de situatie te verbeteren.

Strategische en financiële studie

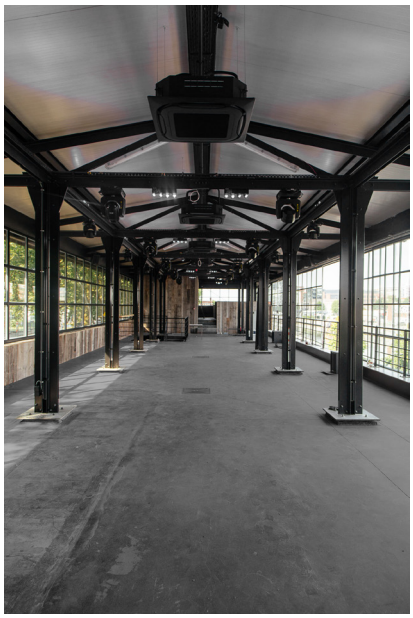
Daarnaast hebben we de haalbaarheidsstudies ontwikkeld voor het bureau privatiseringen.

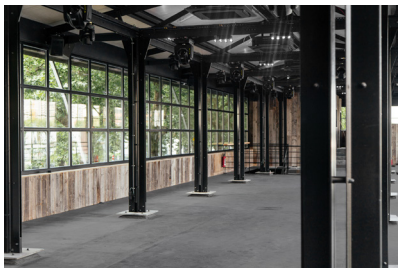
Het werk bouwde voort op een strategische nota die aan het directiecomité van de Stichting KANAL werd voorgelegd. Het doel is te komen tot vastgestelde doelstellingen voor de activiteiten, het inkomstenpotentieel en het commerciële beleid van het bureau.

Toen deze doelstellingen eenmaal waren vastgesteld, moesten deze in praktische termen worden uitgewerkt: prijsbeleid, minimaal jaarlijks privatiseringsvolume per ruimte, aantal VTE binnen het bueau en gedeeld met de structuur, alsmede de budgetten voor uitrusting zodat in 2023 de openingsbegroting van KANAL (en de exploitatiehypothesen) duidelijk wordt gedefinieerd en als werkbasis kan dienen voor de opening in 2025.

Deze strategische en financiële doelstellingen hebben geleid tot werkgroepen in samenwerking met de andere afdelingen van de Stichting om de voortgang en de verschillende missies van de bureaus te presenteren, om van gedachten te wisselen over de belangrijkste vragen die de commerciële positionering van de bureaus bepalen, de mogelijke synergieën binnen de structuur en de co-activiteit binnen het gebouw.

Enkele van de besproken onderwerpen waren: bundeling van personele middelen tussen de bureaus en andere diensten, gedeelde materiële middelen en uitrusting, verdeelsleutels voor bepaalde uitgaven, co-activiteit en het ruimte-tijdskader voor activiteiten en het

leven van de locatie, programmering van het seizoen, beoogde partnerschappen, planning van ruimten, tijdschema's, sluitingsdagen, reserveringsprocedures, opslag, logistiek, enz.

Het is de bedoeling het businessplan van het agentschap tegen eind 2023 af te ronden om een uitvoeringsfase in te gaan en een jaar voor de opening operationeel te zijn om de commercialisering van het privatiseringsproduct te lanceren.

BUREAU FOOD & BEVERAGE

Net als bij het bureau privatiseringen had het F&B-bureau in 2022 voornamelijk twee soorten activiteiten:

1. De ontwikkeling van activiteiten die samenhangen met F&B rond de K1-ruimte en de verschillende culturele programma's die er hebben plaatsgevonden
2. De studie van de exploitatie bij de opening van KANAL, in samenwerking met de consultants MCL en Ernst and Young

K1

De tentoonstelling *Kinshasa (N)tóngá*, met barservice tijdens de openingsuren van de tentoonstelling van donderdag tot zondag van 12u tot 20u, alsook het beheer van de F&B-diensten van alle evenementen van het expoprogramma, d.w.z. 11 evenementen waaronder de persconferentie, de vernissage en de finissage, de ontmoetingen met de curatoren en kunstenaars, lezingen, boekpresentaties, museum night fever, enz. Gia Abrassart, onafhankelijk journaliste en activiste die al 4 jaar Café Congo runt, een artistieke, feministische, decoloniale en queer 'third place', kreeg de curatie toegewezen van de pop-up bar in K1 voor de tentoonstelling *Kinshasa (N)tóngá*. Voor de tentoonstelling *Kinshasa (N) tóngá* bood zij haar expertise aan over producten en dranken uit Congo en haar liefde voor gember, bissap en natuurlijke wijnen.

Tijdens de programmaduur van *Kinshasa (N) tóngá* hebben ongeveer 3500 mensen gebruik gemaakt van de diensten van de bar, die wat sfeer bracht aan het programma en een leuke service bij de tentoonstelling. De bezoekers werden konden genieten van een specifiek aanbod, in overeenstemming met de principes van het KANAL-project: de toe-eigening door het publiek mogelijk maken, inspelen op de specifieke kenmerken van zijn DNA en zijn missie binnen de wijk en de kosmopolitische en multisociaal-economische stad Brussel.

Voor de voorstelling *Caves-3* werd een bar in de stijl van een theaterfoyer geïnstalleerd voor het onthaal van de bezoekers en om na de voorstelling een moment van gesprek, reflectie en ontdekking te creëren bij een drankje.

Strategische en financiële studie

De acties voor de studie van de exploitaties begonnen in april met de lancering van de

openbare aanbesteding voor de 'Benoeming van een deskundige consultant in de ontwikkeling van de Food & Beverage-activiteiten (Bar, Brasserie en Restaurant)'.

Aan het eind van de onderhandelingen bleek dat de door twee inschrijvers ingediende offertes perfect complementair waren wat betreft de verschillende aspecten van de opdracht, en na verzoening van de standpunten werd besloten de opdracht te gunnen aan de twee inschrijvers, Ernest & Young en MCL Consulting.

De prestaties werden als volgt beschreven:
. De externe en interne context van het project in perspectief plaatsen
. Verkenning van de scenario's die momenteel worden voorgesteld voor de ontwikkeling van de HORECA-ruimten van de Stichting KANAL in termen van concept, dimensionering, complementariteit van de ruimten, integratie ervan in de algemene ontwikkeling van het project, architectuur, benchmarking en marktrends, ... op basis van een integrerend verslag:
  - Benchmarking van de operationele modellen van de ruimtes,
  - Een economisch model
  - Een eerste SWOT-analyse van de scenario's;
. Definitie en ontwerp van een eerste bedrijfsmodel waarin de huidige hypothesen inzake investeringen en uitrusting, exploitatiekosten in een tussentijds verslag worden vergeleken.
. Eindverslag waarin de dimensie van de juridische analyse is geïntegreerd, met name over de mogelijke structurering van de toekomstige horecabedrijven tot handelsvennootschappen.

De belangrijkste uitdaging van dit collegiale werk tussen de Stichting KANAL en de twee adviesbureaus was objectiviteit en om de beste scenario's te schetsen, rekening houdend met de operaties, de financiën, de personele middelen, de investeringen in uitrusting en de marketingstrategie.

De laatste fase van de studie is gepland voor de eerste helft van 2023, na een zorgvuldige analyse van alle gegevens.

BUREAU ONTHAAL, KAARTVERKOOP, SHOP

Aangezien KANAL momenteel niet toegankelijk is, heeft het bureau onthaal, kaartverkoop en shop haar activiteiten eveneens gericht op twee soorten projecten.
. De ontwikkeling van een aanbod op commercieel en onthaalvlak voor K1 in het kader van culturele of private programmering
. Strategische en financiële studie met het oog opening in 2025

K1

In dit eerste deel staat de tentoonstelling *Kinshasa (N)tóngá* vooral centraal. De tentoonstelling

was gratis en we wilden de nadruk leggen op de ervaring van de bezoeker. Het bezoek begint bij het binnengaan van het gebouw. Het onthaal is niet langer statisch maar mobiel, bewust gericht op de bezoeker. Een soort inleiding en voorbereiding zodat de animatoren-gidsen het verder over kunnen nemen in de vorm van een spontane rondleiding.

De Shop van de tentoonstelling was een concessie van de gespecialiseerde boekhandel *Ici sont les lions* en vormde een ware meerwaarde voor de bezoekerservaring en de aanvullende diensten, die het bezoek vervolledigden of verdiepten

In de periode tussen de tentoonstelling «It never ends» en de opening in 2025 hebben we geen kaartverkoopsoftware gepland. In het kader van de tentoonstelling *Kinshasa (N)tóngá*, voor de voorstelling *Caves-3* in december en voor de activiteiten van 2023 is besloten een nieuw verkoopplatform op te zetten. In de tussentijd hebben wij samengewerkt met aanbieders van online verkoop.

De verschillende activiteiten die de Stichting KANAL in 2022 organiseerde, trokken ongeveer 13.000 mensen. Zonder kaartverkoopsoftware is het moeilijk om bepaalde statistieken te definiëren, maar we kunnen toch bepaalde statistische elementen voorleggen:

Strategische en financiële studie
Tegelijkertijd is het bureau onthaal, kaartverkoop & shop begonnen met het opstellen van haar businessplan voor de opening van 2025. Met verschillende voorbereidende fasen, te beginnen met een draaiboek van de service die het bureau zowel aan de structuur als aan de toekomstige bezoekers van de Stichting wil kunnen aanbieden.

Momenteel wordt een tweede fase afgerond rond het gedeelte van de raming, de vaststelling van de behoeften en de structuur van de Stichting KANAL. Deze fase gebeurt in samenwerking met andere afdelingen van de Stichting om belangrijke beleidslijnen vast te stellen met betrekking tot de beleving van bezoekers.

Er wordt gewerkt aan een haalbaarheids- en financieel plan dat eind 2023 klaar moet zijn, zodat we snel kunnen overgaan tot de uitvoeringsfase, zowel qua middelen als qua teams, en klaar zijn om de eerste bezoekers te ontvangen in KANAL!

COMMUNICATIE

2022 was het jaar waarin we elkaar weer zonder schroom opnieuw fysiek konden ontmoeten. Een jaar zonder – of bijna geen – mondmaskers. Zonder bezoeken met tijdslots maar mét rendez-vous op échte vernissages, nocturnes, debatten, performances, rondleidingen en parties. *So long live streams!*

De pers- en communicatiestrategie was er in 2022 dan ook grotendeels op gericht om mensen opnieuw *en masse* naar KANAL te krijgen. Een call-to-action die deugd deed, voor publiek en team. En dat publiek kreeg ook meteen een nieuwe afspraakplaats. Want de gigantische bouwwerf was, is en zal nog eventjes moeilijk toegankelijk zijn. Die nieuwe, tijdelijke plek werd K1, het houten paviljoen aan de andere kant van het water. Een locatiewissel die ook enige creatieve communicatie behoefde.

Centraal in het programma van KANAL, en dus ook op het vlak van communicatiestrategie, stond *Living Traces*. Het project sloeg niet enkel een brug tussen Kinshasa en Brussel, maar ook tussen verschillende culturele instellingen, netwerken en publieken. Samenwerkingen met o.m. de Academie voor Schone Kunsten in Kinshasa, maar ook met Horst, Cinematek, CIVA en Café Congo betekenden een verrijking in elk mogelijk opzicht. Niet in het minst qua bereik. Publieken werden gekruist en gedeeld. Ook de verschillende artiesten, muzikanten, sprekers en collectieven die betrokken waren bij het programma van evenementen in het kader van *Kinshasa (N)tóngá* zorgden voor erg veel nieuwe bezoekers, volgers, fans. De cijfers, offline en online, spreken voor zich.

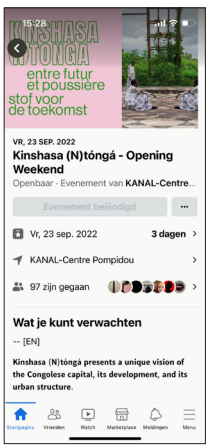
Onder de vlag van *Living Traces* vonden tentoonstellingen, debatten, rondleidingen, performances, screenings, concerten, talks, boekvoorstellingen en podcast-opnames plaats. Elk met een eigen potentieel publiek, en vaak een eigen locatie. Een specifieke grafische identiteit en duidelijke cross-communicatie met partnerinstellingen maakte dit tot een boeiende oefening met het oog op de toekomst. Ook samenwerkingsverbanden met o.m. Kunstenfestivaldesarts, OpenStreets, Quoz Arts Festival (Dubai) zorgden voor interessante reflecties over co-communicatie.

KANAL-Centre Pompidou is een museum én een ecosysteem in opbouw. In de communicatiestrategie staan dan ook andere aspecten dan het puur artistieke centraal. De *storytelling* rond het gebouw is in dat verband een constante. In 2022 zagen online bezoekers bv. drone shots die in 1 minuut een idee geven van de status en grootorde van de werf of fotoreeksen van Bart Grietens met een specifieke blik en focus. Ook de communicatie rond ontwerpwedstrijden (toekomstige bookshop, leeszaal, brasserie,...), georganiseerd samen met de Brusselse bouwmeester en CIVA, genereren een ander soort betrokkenheid bij online bezoekers.

De KANAL-collectie en haar artiesten zijn een andere verhaallijn die centraal stond in de

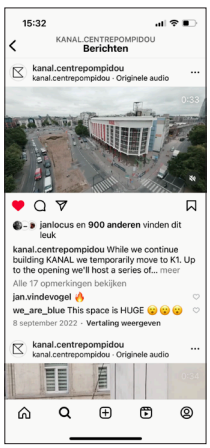
Tabel 7.1

Facebook	2020	2021	%	2022	% (2021-22)
Aantal abonnees	29 139	29 602	1,58%	32458	9,648
Aantal personen die de pagina leuk vinden	27 264	28293	3,77%	29365	3,789
Bereikte personen (dekking)	624 700	601320	-3,74%	464609	- 22,735
Aantal evenementen	33	47	42,40%	31	- 34.043
Aantal reacties op evenementen	25 500	4632	-81,80%	2531	- 45,358
People reached throught events				52638	
Aantal posts	?	176	-8,80%	58	- 67,045
Linkedin					
Aantal abonnees	3 010	4702	56,20%	6988	48.618
Aantal bezoekers	?	3573	/	2437	- 31.794
Aantal posts	?	74	/	35	- 52,703
Aantal keer opnieuw gepost	/	/	/	243	/
Aantal keer bekeken	/	/	/	6099	/
Instagram					
Aantal abonnees	24 500	29617	20,80%	31 950	7,877
Bereikte personen	371 203	504453	35,90%	74376*	
Aantal posts	75	86	14,60%	55	- 36,047
Aantal story	599	556	- 7,10%	220	- 60,432

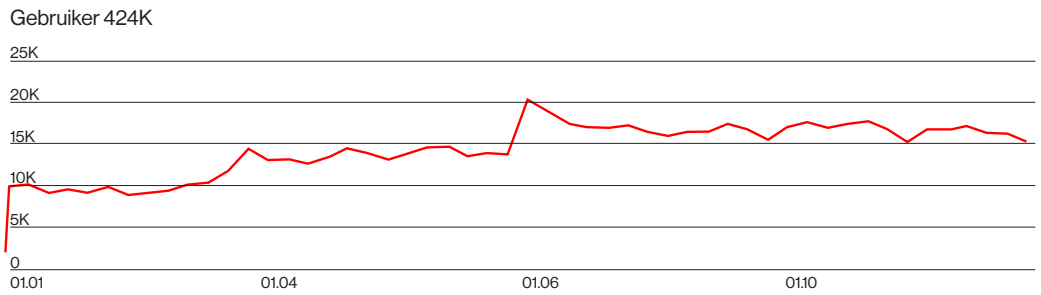
Tabel 7.2

Nieuwsbrief	2020	2021	%	2022	%
Aantal abonnees/contacten	3 677	4762	29,51%	6037	26,77%
Openingspercentage	48%	45,50%	-5,20%	51%	12,09%
Verzonden nieuwsbrieven	15	19	26,60%	105	452,63%
Uitnodigingen Save the dates en vernissages	5	6	20%	6	0

Tabel 7.3

Websitegebruikers	2020	2021	%	2022
Gebruikers				424000
Nieuwe gebruikers				394000
Website algemene info	2020	2021	%	2022
Aantal keer bezocht	86 996	104350	+19,95%	
Aantal bezochte pagina's	306 350	456255	+48,9%	
Gemiddelde sessieduur	1:37	1:26	-8%	3:06
Sessies	120 014	198361	65,20%	1480010
Websitesessies per maand	Sessies	2022	% (2021-22)	
Januari	9 447	85,184	801,32%	
Februari	9 953	72,835	631,79%	
Maart	25 856	102,661	297,05%	
April	36 048	115,651	220,83%	
Mei	9 567	124,779	1204,27%	
Juni	11 004	121,245	1001,83%	
Juli	8 048	159,472	1881,51%	
Augustus	8 451	153550	1716,95%	
September	15 041	145,062	864,44%	
Oktober	14 803	152,847	932,54%	
November	8 964	135280	1409,15%	
December	56 200	133,185	136,98%	

Figuur 7.1

Drone shots bâtiment

communicatiestrategie. Zo werd de Belgische pers begin 2022 uitgenodigd in de depots om kennis te maken met de werken en kunstenaars. Ook in het najaar 2022 stond de collectie centraal in de pers- en social mediastrategie, met o.m. de verspreiding van heel persoonlijke en toegankelijke videoportretten van de kunstenaars.

Ook het (bouwen aan een) DNA voor KANAL was een focus in de strategie. Dat uitte zich in de manier van communiceren over het uitbreiden van het eigen team, over de komst van de artistiek directrice, over de ambitie in K1 als locatie, over de banden die we smeden met de wijk, haar inwoners, verenigingen en scholen. Die nog verder te ontwikkelen identiteit van KANAL uit zich ook in de relatie tot onze sponsors en de manier van samenwerken en communiceren met onze mecenassen.

Met de KANAL Friends werd sinds 2022 meer dan ooit linken gelegd met het eigen programma en de kunstenaars uit de collectie. Studio- en werfbezoeken, previews van tentoonstellingen, cultuurtrips, ... maandelijkse afspraken met inhoudelijk sterke programma's zorgen voor een steeds intensere band met mecenassen en het team van KANAL.

BEHEER EN FINANCIERING

FINANCIËLE BALANS VÓÓR DEFINITIEVE AFSLUITING VAN DE REKENINGEN VOOR 2022

In de loop van 2022 is de Raad van Bestuur regelmatig op de hoogte gehouden van het gebruik van de begroting van de Stichting KANAL.

Er zijn hierover drie opeenvolgende rapporten aangeboden.

Tijdens zijn vergadering van 7 november 2022 werd een laatste aanpassing doorgevoerd en voorgelegd. Op dat moment heeft de Raad

van Bestuur akte genomen van de verbruikstaat van de begroting van 2022, die doorheen het jaar verschillende keren was aangepast.

De begroting 2022 van de Stichting KANAL is weer een zekere regelmaat gaan vertonen na een periode van onzekerheid door de coronacrisis, die onze activiteiten zwaar heeft getroffen.

Hierop zijn sinds maart 2022 en het uitbreken van de oorlog in Oekraïne echter nieuwe problemen gevolgd, die ditmaal vooral de bouwinvesteringen van het de Cultuurpool betreffen. Deze worden hieronder in detail gepresenteerd.

De doelstelling van het eindsaldo voor het jaar 2022 blijft het bereiken van een evenwicht, met uitzondering van de overschotten in verband met het programma die wij, overeenkomstig het beheerscontract van de Stichting, in de eerste plaats willen gebruiken voor de opbouw van de toekomstige collecties van KANAL.

In 2022 zou dus een positief resultaat exclusief werken van ongeveer 500.000 euro moeten worden behaald. (Tabel 8.1a & 8.1b)

GEWESTELIJKE FINANCIERING EN NIEUWE TOEWIJZINGEN VAN AANBESTEDINGEN

2017-2018: In 2017-2018 heeft de Stichting KANAL 8 000 000 euro ontvangen voor de financiering van de bouw van de Toekomstige Pool en om voldoende cashflow te garanderen om de eerste grote facturen te kunnen dekken voor de vastgoedbeheerkosten voor het gebouw, de studiekosten (architect, analyses, ingenieurs etc.) en de eerste kosten voor werken die noodzakelijk waren voor de preconfiguratiefase.

2019: Begin 2019 werd dit bedrag aangevuld met een bijkomend bedrag van 14 500 000 euro dat werd ingeschreven bij de schuldvorderingen en gestort werd aan de Stichting.

Eind 2019 kon dankzij deze subsidies een kasoverschot van ongeveer 3.000.000 euro worden aangehouden. De Raad van Bestuur heeft besloten een rubriekrekening te openen om deze middelen op korte termijn te beleggen en rente te ontvangen.

Tabel 8.1a

Inkomsten 2022	
Eigen inkomsten	215.000,00 €
Ticketverkoop	0,00 €
Shops	0,00 €
Hospitality	10.000,00 €
Sponsoring	175.000,00 €
Mecenaat	0,00 €
Huur en concessies	30.000,00 €
Food & Beverage*	0,00 €
Coproductie	0,00 €
Diverse inkomsten	298.880,44 €
Inkomsten exclusief Werken	**8.730.000,00 €**

Tabel 8.1b

Uitgaven 2022	
Pool Programmatie	10.000,00 €
Pool Productie	850.000,00 €
Pool Publiekswerving	290.000,00 €
Pool Collecties en Archieven	500.000,00 €
Pool Agemene Diensten	3.775.000,00 €
Pool Administratie en Financiën	190.000,00 €
Commerciële Pool	595.000,00 €
Pool Communicatie	200.500,00 €
Pool Vastgoedbeheer	1.600.000,00 €
Uitgaven exclusief werken	8.013.000,00 €
Saldo exclusief werken	**500.880,40 €**

Tabel 8.2

Invest + beheer Vastgoed		2017-2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Subsidies voor investeringen en vastgoedbeheer	EK	150000000						
	AK	8.000.000	14.500.000	32.000.000	30.000.000	27.650.000	22.850.000	15.000.000
Geïnd / te innen		8.000.000	14.500.000	31.000.000	30.000.000	27.650.000	22.850.000	15.000.000
				(-1.000.000)				

De jaren 2020 en volgende: vanaf 2020 biedt de beheersovereenkomst dus een kader voor het vastgoedbeheer en de toewijzing van werken aan KANAL. De beheersovereenkomst voorziet in een geleidelijke groei van deze dotatie voor vastgoedbeheer tot een totaalbedrag van 150.000.000 euro exclusief btw (inclusief werken en studies): Tabel 8.2.

De beheersovereenkomst voorziet in een geleidelijke liquidatie van deze dotatie voor vastgoedbeheer tot een totaalbedrag van 150.000.000 euro exclusief btw (inclusief werken en studies).

Alle in de beheersovereenkomst voorziene bedragen zijn tot dusver regelmatig door de Brusselse regering betaald, met uitzondering van een bedrag van 1.000.000 euro dat ontbreekt in de betaling voor 2020, hetgeen uiteraard tot dusver geen enkele invloed heeft op de cashflownoden van de Stichting.

De btw-kwestie is nog steeds hangende. KANAL organiseerde afgelopen september gesprekken met het financieel bestuur naar aanleiding van een controle. De dienst heeft toegezegd een schriftelijk standpunt in te nemen dat aan de Stichting zal worden meegedeeld, en heeft reeds mondeling geantwoord op een aantal vragen om te bepalen welk soort btw-schuld (en btw-'afschrijving') uiteindelijk aan de Stichting zal worden opgelegd.

2023 zal voornamelijk in het teken staan van de verlenging van de uitvoering van Lot 3 - het hoofdperceel van de werken. De impact op de cashflow van KANAL zal uiteraard voelbaar zijn, maar dankzij de vooruitziende blik van het Gewest en de jaarlijkse voorschotten die als uitgestelde inkomsten worden geboekt, zou het niet nodig moeten zijn om tijdens de uitvoering van de werkzaamheden een beroep te doen op kredietvoorschotten. De gevolgen van de aanzienlijke indexeringen op de opdrachten voor werken als gevolg van de Oekraïense crisis en de stijging van de energieprijzen zijn nu echter steeds duidelijker vast te stellen.

Ten eerste moet worden benadrukt dat KANAL vóór 31 december 2021 op basis van de offertes een totaalbedrag voor werken en studies heeft voorgesteld dat overeenstemt met de enveloppe voor werken (125 miljoen) en de enveloppe voor studies (25 miljoen). Zie hieronder de vastgelegde bedragen + voorzieningen = 149 miljoen, dus we hebben geen supplement dat met iets anders verband zou hebben dan de sterke indexeringen van de oorlog in Oekraïne (zelfs het effect van COVID was onder controle!)

Indexeringen 2017 - 2022 (cijfers Q4 - FOD eco): (Tabel 8.4)

Helaas zijn de wettelijke indexaties die sinds de sprongen van 2022 van toepassing zijn, niet langer houdbaar.

Tabel 8.3

	Vastgelegde bedragen excl. btw	Nog uit te voeren toegekende bedragen excl. btw	Vastgestelde supplementen op vastgelegde bedragen - inflatie excl. btw
Studies	17.960.922 €	9.000.800 €	1.246.000 €
Saneringen	3.962.429 €	3.962.429 €	
Werken	110.329.777 €	105.855.000 €	21.382.201 €
Ontvangers en regieën	6.332.923 €	6.332.923 €	
			22.628.201 €

Tabel 8.4

2017	2018	2019	2021	2021	2022
125 miljoen €	128,625 miljoen €	131,875 miljoen €	135,125 miljoen €	143,625 miljoen €	160,35 miljoen €
index = 100	index = 102,9	index = 105,5	index = 108,1	index = 114,9	index = 128,3

Toepassing op KANAL van de wettelijke indexaties in het vierde kwartaal van 2022 op basis van de werkelijk toegewezen bedragen en de toekomstige facturen: tabel 8.3.

Op de reeds gegunde overheidsopdrachten waarvan de uitvoering onderworpen is aan wettelijke indexeringen, hebben wij gemiddeld ongeveer een indexatie van 20% als gevolg van de impact van de oorlog in Oekraïne.

Deze percentages zijn ramingen en variëren uiteraard naar gelang van de data waarop de opdrachten worden gesloten en de prijzen worden ingediend.

Deze bedragen zijn dus ramingen van de verwachte supplementen in verband met de indexatie alleen en omvatten dus niet:
- Supplementen in verband met onvoorziene gebeurtenissen die de door ons getroffen provisie overschrijden (deze informatie is uiteraard strikt vertrouwelijk ten aanzien van onze medecontractanten)
- Supplementen in verband met materialen die niet op de markt beschikbaar zijn en waarvoor vervangende leveringen nodig zijn;
- Nieuwe indexaties die nog zwaarder zijn dan die we nu meemaken...
- De btw-impact zal dus aan de regering worden voorgelegd in het kader van de Beheersovereenkomst 24-28, maar is uiteraard exponentieel afhankelijk van de indexaties.

Bij besluit van de Regering van 8 december 2022 is een uitzonderlijke subsidie van 22 miljoen toegewezen aan de Stichting KANAL, ter dekking van de in september 2022 noodzakelijk geachte indexaties.

RISICOBEHEER

Indexaties

Zoals gezegd blijft het effect van de indexatie na september 2022 een risico voor de financiering van het project. Over deze kwestie heeft de Raad van Bestuur van de Stichting KANAL besloten dat de teams van de Stichting een driemaandelijkse controle moeten uitvoeren.

Behandeling van de belasting op de toegevoegde waarde

Bovendien is de schatting van de mogelijke btw-impact, uitgaande van een gedeeltelijke terugvordering, momenteel vastgesteld op 18 miljoen euro.

De btw-kwestie is nog steeds hangende. KANAL heeft in 2022 gesprekken georganiseerd met de financiële overheden. Daaruit is een eerste akkoord voortgekomen voor de activiteiten van KANAL Brut, evenals een gedeeltelijke onderwerping waardoor een gedeeltelijke recuperatie mogelijk is

Tabel 8.5

Procedure	Bedrag	Bekendmaking	Bestek	Aantal inschrijvers
Aanvaarde factuur	< 30 000 €	NEE	NEE	3 aanbiedingen en minstens 1 offerte
Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	< 140 000 €	NEE	JA	Tussen 3 en 5 aanbiedingen en minstens 1 offerte
Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking	< 215 000 €	JA	JA	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte

Tabel 8.6

Procedure	Bedrag	Bekendmaking	Bestek	Aantal inschrijvers
Belgische aanbesteding	Werken: >140 000 €; < 5 382 000 € Leveringen en diensten: > 140 000 €; < 215 000 €	Belgisch Bulletin der aanbestedingen	JA	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte
Europese aanbesteding	Werken: > 5 382 000 € Leveringen: > 215 000 € Diensten: > 215 000 €	Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen	JA	Open via bekendmaking en minstens 1 offerte

Aangezien de administratie de kwestie heeft doorverwezen naar de Dienst Voorafgaande Beslissingen, werd bij deze dienst een rapport ingediend om een ruling te verkrijgen die de btw-kwestie zou uitklaren

Helaas heeft de Federale Dienst Voorafgaande Beslissingen een dossier aanhangig gemaakt om te bepalen welk type onderwerping (en «afschrijving» van btw) uiteindelijk aan de Stichting zal worden opgelegd.

Helaas heeft de Dienst zich op 3 juni 2022 op zijn beurt onbevoegd verklaard, waardoor de Stichting in een nogal lastige onzekere situatie verkeert. De diensten van de FOD Financiën btw zijn overeengekomen om begin 2023 een discussie op gang te brengen teneinde de nodige verduidelijkingen te geven op basis van de modellen voor economisch beheer van de Stichting zoals omschreven in het ontwerp-beheerscontract 2024-2028.

CONCLUSIES

Ondanks de bovengenoemde feiten en de context van extreme druk op de opdrachten voor werken, moet de door de regering in 2017 vastgestelde enveloppe, die voor 100% werd gerespecteerd, met inbegrip van de voorzieningen per 31 december 2021 en op basis van de toegewezen bedragen, aanzienlijk worden geïndexeerd. Met het oog op de duurzaamheid van het project zijn de kredietverplichtingen van de regering reeds aangepast.

De op 18 miljoen euro geraamde btw-impact zal slechts gedeeltelijk effectief zijn, afhankelijk van de met de FOD Financiën te sluiten overeenkomsten inzake aftrekbaarheid, die momenteel voor de Stichting KANAL een aftrekbaarheid van 50% erkent op basis van haar 'onderworpen' omzet. Deze elementen zullen moeten worden geïntegreerd in de discussie over het volgende beheerscontract van de Stichting KANAL (2024-2028).

OVERHEIDSOPDRACHTEN - CONTROLE EX POST

In haar hoedanigheid van aanbestedende overheid is de Stichting KANAL verplicht te handelen conform de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en de uitvoeringsbesluiten die ermee verbonden zijn.

In geval van nieuwe noden evalueert de administratieve en financiële afdeling voor elke levering, dienst of werken, de procedure waar de diensten zich moeten aan houden opdat ze conform de toepasselijke bepalingen betreffende openbare aanbestedingen handelen. De juridische afdeling maakt alle afdelingen van de Stichting ook bewust van de noodzaak om de regelgeving inzake overheidsopdrachten na te leven.

Wanneer een overheidsopdracht afloopt, beoordeelt de administratieve, financiële en juridische afdeling in samenwerking met de afdelingen de mogelijkheid om hetzelfde type opdracht opnieuw te lanceren.

Jaarlijks analyseert de juridische dienst het aantal bestellingen bij elk van de leveranciers van KANAL om na te gaan of het nodig is de situatie te regulariseren door een openbare aanbestedingsprocedure te starten. (Tabel 8.5)

Wanneer de Stichting een nieuwe nood identificeert, besluit een eerdere opdracht opnieuw te lanceren of wanneer het bedrag van de voorbije jaarlijkse bestellingen bij een leverancier de wettelijke drempels overschrijdt, lanceert de Stichting de gepaste procedure om in regel te zijn, rekening houdend met de volgende drempels: (Tabel 8.6)

Alle leveringen en diensten die na één jaar de drempel van 30.000 € excl. btw overschrijden, moeten worden geregulariseerd.

Voor het jaar 2022 gaf de 'Hitparade' van leveranciers van KANAL blijk van 31 leveranciers waarvan de bestellingen het bedrag van 30.000 € excl. btw overschreden.

Na analyse blijkt dat een leverancier de drempelbedragen overschrijdt zonder onder een opdrachtprocedure te vallen, in dit geval een vertaalbureau waarop te vaak een beroep werd gedaan. Daarom zal deze situatie vanaf begin 2023 worden geregulariseerd door een kaderovereenkomst met verschillende dienstverleners te sluiten. Inmiddels heeft de Stichting geen gebruik meer gemaakt van de dienstverlener die de drempel overschreed en heeft zij vertaalbureaus systematisch aanbesteed.

Voor het overige zijn alle werken, leveringen en diensten die de bovengenoemde drempel overschrijden, aanbesteed via een aanbestedingsprocedure of worden zij gerechtvaardigd door een wettelijke uitzondering. De Stichting heeft de voorschriften inzake overheidsopdrachten nageleefd.

Beleid inzake het plaatsen van opdrachten met een lage waarde - Audit
Voor aanzienlijke leveringen en diensten (meer dan 3000 € excl. btw) maar niet boven de drempel van 30 000 € excl. btw ('opdrachten van lage waarde') verzoekt de Stichting haar teams haar interne regels na te leven door altijd ten minste 3 verschillende leveranciers of dienstverleners te raadplegen.

Naast de analyse van de belangrijkste bestellingen volgt de juridische dienst de aankopen onder de drempels voor overheidsopdrachten (30.000 € excl. btw).

Deze audit heeft tot doel na te gaan of de teams van KANAL de bovengenoemde interne regels naleven.

Daarom werd voortaan een steekproef van 30% van de leveranciers in het bereik van 3000 € < 30.000 € excl. btw geselecteerd. De leveranciers werden ingedeeld per verzoekende afdeling en van elk van deze afdelingen werd een verantwoording van de bestellingen gevraagd.

De resulaten van de monitoring variëren per afdeling. Sommige diensten passen de interne regels van de Stichting KANAL strikt toe en gaan systematisch op zoek naar drie leveranciers/ aannemers wanneer de noden meer dan 3.000 €, maar niet meer dan 30.000 € excl. btw bedragen. Andere afdelingen werden wegens gebrek aan kennis van de regels of wegens een noodsituatie teruggeroepen. In het algemeen werd geconstateerd dat van de 30 noden die een audit ondergingen:

. 10 noden werden onderworpen aan een naar behoren gedocumenteerde oproep tot mededinging met ten minste 3 aanbieders;
. 16 noden niet werden aanbesteed, maar geldig zijn gerechtvaardigd als behorend tot de wettelijke uitzonderingen (hyperspecialisatie van de aanbieder of zelfs afwezigheid van concurrentie in de sector en overwegend artistieke aspecten)
. 4 noden werden niet zonder toegestane rechtvaardiging aanbesteed. Er zij aan herinnerd dat deze overtreding geen juridische onregelmatigheid is, maar een schending van de interne werkingsregels die de Stichting zichzelf heeft opgelegd.

26/30 of +/-90% van de geselecteerde leveringen of diensten zijn besteld met inachtneming van de interne regels voor de gunning van opdrachten van lage waarde.

Dit weerspiegelt de geleidelijke integratie door de diensten en hun leidinggevenden van de interne regels inzake overheidsopdrachten van lage waarde.

Daarom heeft de juridische dienst besloten om elk kwartaal een informatievergadering te organiseren voor alle nieuwe en oudere werknemers van KANAL. De dienst zal alle teams er voortdurend aan herinneren dat iedereen de interne regels van de Stichting KANAL moet respecteren. Aldus zal de gehele structuur zich bewust zijn van de naleving van de interne regels van de Stichting KANAL, alsmede van de algemene regels van de wet betreffende de overheidsopdrachten en haar koninklijke uitvoeringsbesluiten.